Pharmacopoeia,
Amsterdam
1731

also Haarlem
Leeuwarden

't Amsterdam By N: ten Hoorn Boekverkoper

DE LEEUWARDER APOTHEEK,

Volgens de

Galenische en Chimische wyze;

Door den arbeit van 't Genoodschap der Artzen dier Stede opgemaakt en nagezien, en door d'achtbaarheid der Majestraat bevestigt.

Naar den tweden Latynschen Druk in 't Nederduitsch vertaalt.

DE VYFDE DRUK.

T'AMSTERDAM,

By NICOLAAS TEN HOORN, Boekverkoper, 1720.

OPDRACHT

Aan de zeer ontzachchelijke

MAJESTRAAT

Van

LEEUWARDEN.

De Heeren H.H.

FRANCOIS de SWART,
TIBERIUS TÆCAMA,
EPÆUS WIELINGA,
JACOBUS REECALF, } Burgermeesteren.

HECTOR FENNEMA,
JAN ALBERTS BUMA,
JARICHUS BANGA,
MICHAEL vander MALEN,
SIOERDT WESTERHUYS,
SIERK TANIA, } Schepenen.

NICOLAUS POUTSMA,
JOHANNES van AARSSEN, } Boumeesteren,

Mitsgaders den Heere

JOHANNES DOTINGH, derzelver Secretaris.

Hoogagtbare, wyze, zeer voorziene erentfeste Heeren.

NAdien niemant kan ontkennen, dat gy met kloekmoedige gevoorzichtigheit billyke gerechtigheit, en rechte billykheit uw aanbevolen pand wel in acht neemt; zo hebben wy insgelyks, 't geen ons in d'uitmuntende Hooftstad van Friesland (geenzins de minste onder de Landschappen) toevertrouwt is, in geenen deele willen verwaarloozen, noch zulks met goeden geweeten kunnen doen: aangezien wy tot noch toe onzeker zyn, of de Geneesmiddelen op eene, of verscheidene wyze, zo als

't be-

t'behoort, of kwalyk bereit werden; dan of ze ook wel volgens het eigengoeddunken van dezen of geenen Apotheker in 't byzonder, met zeer groot nadeel voor de Artzen, en byna onverbeterlyke schade voor de Kranken, toegemaakt, uitgelevert en verkocht worden.

Op dat wy derhalven niet te slaafachtig aan d'uitlandsche Apotheken hangen bleeven, of d'Apothekers daar in niet te zeer omdoolden, ofte oneenig bleeven waggelen, hebben wy ondergeschreve Artzen binnen Leeuwarden (beoogende allezins het voordeel van 't gemeen) zo met onderling algemeen, als eenparig

goedvinden, arbeit, en getrouwe neerſtigheit van 't voorgedachte Genoodſchap dezen Apotheek opgerecht.

Den welken wy, in dier voegen door onzen yver en vlyt (onder de genade van den drieëenigen alleropperſten GENEESHEER) uitgewerkt, onder uwe beſcherminge nederleggen; op dat de voorgemelte onze Apothekers aan zeerweinige keuren, wetten en regelen, door uw achtbaarheit bekrachtigt, verbonden en verplicht werdende, zich gantſch zeker naar onze ordens in 't vervaardigen en 't bereiden dier dingen ſchikten: 't geen wy voor tegenwoordig U. E. A. aanbieden, opdragen en

toe-

toeeigenen; terwyl wy den genen, die 't roer der regeringe onder 't Leeuwenſchilt beſtieren, alle geluk en welvaren aan 't gemeen, ter eere des Almachtigen, en tot onzen geduurigen trooſt, uit het binnenſte onzer harten, met alle voorſpoed, toewenſchen.

Zynde U. E. E. A. A. onderdanige Artzen.

FEIJO JOANNES WINTER.
TAMMERUS POUTSMA.
JOHANNES DAVID PORTZ.
FEICO ISELSTEIN.
JOHANNES BALCK.
JOHANNES HEMSTERHUYS.
ARNOLDUS HUPPE.
WILHELMUS ACRONIUS.
JOHANNES PHELTEN.
THEOTARDUS HELLINGA.
GREGORIUS OOSTERBAAN.

VOORREDEN

AAN DEN

LEZER.

MOgelyk zult gy u, gunstige Lezer, verwonderen, dat gy onzen Apotheek, voor eenige jaren in 't licht gegeeven, nu wederom nagezien en herdrukt, zo zeer van andere *Dispensatoria* ziet verscheelen; beschouwende en onze verbetering, en dat ze volgens de redelyke genees-kunde dezer eeuwe met bygevoegde genees-middelen verciert is: doch verwonder u niet; de reden leit ons daar toe; de gezondheit gebiet het ons; de verscheide toebe-

rei-

reiding der geneesmiddelen dringt het aan, overmits men in 't bereiden van een geneesmiddel, gelyk het betaamt, niet op eenerlei wyze en order, zo ten aanzien van 't gewicht, als van de maat en 't getal, te werk gaat; 't geen aan ons die hier ter ſtede in 't bevorderen der gezondheid de Geneeskunde oeffenen, de grootſte verhinderring, en den kranken geen geringe ſchade zou kunnen toebrengen. Wy trotzeeren niemant; zoeken genen eigenen lof, noch willen tegen andere uitvaren, of andere *Dispenſatoria* opentlyk verwerpen, of verbeteren: 't zal ons genoeg zyn ons oogmerk ten goeden einde bereikt te hebben; verzekert zynde, indien wy alles naar 't welgevallen, en de bevatting van andere niet mochten voortgebracht hebben, dat 'er niets onredelyks in bevonden zal worden: en hebben wy alleen getracht het beſte

van 't Gemeen te bevorderen; en gy, gunſtige Lezer, neem het in 't goede, gebruik het met vrucht, en vaar wel.

VAN

VAN DE
CHYMISCHE
CHARACTERS,

Die meeſt in 't gebruik zyn.

Acetum. *Azyn.*	🜊
Acetum deſtillatum. *Gediſtilleerde Azyn.*	🜋
Alembicus. *Een diſtilleerhelm.*	🝪
Alumen. *Aluin.*	O
Antimonium. *Spiesglas.*	♁
Aqua deſtillata, *of* ſtillatitia. *Gediſtelleert water.*	△
Aqua fortis. *Sterkwater.*	🜅
Aqua pluvialis. *Regenwater.*	🜄
Aqua Vitæ. *Specerybrandewyn.*	🜈

Arena

Arena.
Zand.

Arſenicum album. — O-O
Wit Rottekruyt.

Balneum mariæ, *of* Maris. — MB
Kokentwaterbadt.

Balneum vaporis. — VB
Waazembadt.

Calx viva.
Ongebluſte Kalk.

Cancer. — ♋
Kreeft.

Caput mortuum
Krachteloos overblijfzel.

Cinnabaris.
Vermiljoen.

Crucibulum.
Smeltkroes.

Cucurbita.
Diſtilleervat.

Dies.
Dag.

Horn.
Uur.

Ignis

Ignis. } . . . . △
Vuur.

Jupiter, *seu* ſtannum. } . . . . ♃
Jupiter of *Tin*.

Luna *seu* Argentum. } . . . . ☾
De maan of *zilver*.

Mars, *seu* ferrum, *vel* Chalybs. } ♂
Mars of *yzer* of *ſtaal*.

Menſis. } . . . . ⊠
Een Maant.

Mercurius *seu* Argentum vivum } ☿
Quik of *Quikzilver*.

Mercurius præcipitat: } ☿ ☿
Neergeploſte Quik.

Mercurius ſublimatus. } ☿ ☿
Opgehevene Quik,

Nox. } . . . . ♀
Een Nacht.

Oleum. } . . . . ⚇
Oly.

Pulvis. } . . . . . . ♁
Poeder of Stof.

Retorta. } . . . . . . ☋
Een Retort.

Sal Armoniacum.
Armoniak zout.

Sal Commune *seu* culinare.
Gemeen of *Keukenzout.*

Sal Gemmæ.
Bergzout.

Sal Nitrum *sive* petræ
Salpeter of *Steenzout.*

Saturuus *seu* Plumbum.
Saturnus of *Loot.*

Sol *seu* Aurum.
Son of Gout

Spiritus.
Geest.

Spiritus vini.
Brandewyn.

Spiritus vini rectificatus.
Gedistilleerde Brandewyn.

Sulphur.
Zwavel.

Tartarus.
Wynsteen.

Tinctura.
Asverwig uittrekzel.

Tutia.

Tutia.
Oogwit. } . . . . ⊠

Venus *ſive* Cuprum.
Venus of *Koper,* } . . . ♀

Viride æris.
Spaansgroen. } . . . ⊖

Vitriolum.
Vitriool of *Klemy.* } . . ⦶

Urina.
Pis. } . . . . ▣

Van de

Medicinale

GEWICHTEN,

En onze

MAATEN,

En der zelver

TEKENEN.

gr. Een Grein, zynde de zwaarte van een matelyk gerſtekoorn.

℈. Scrupel, of Scripel.

ʒ. Dragma.

℥. Een once.

℔ß. Een Halfpond.

℔. Een Medicynpond, wegende twaelf Oncen, doch een Burgerspond zeſtien.

Wel-

Welkers gedeelte en zwaarte gelyk het van een Geneesheer gebruikt werd, de volgende Tafel aanwyſt.

℈.	20.				
ʒ.	60.	3.			
℥.	480.	24.	8.		
℔ß.	2880.	144	48.	6.	
℔.	5760.	288.	96.	12,	2.
Gewigten.	gr.	℈.	ʒ	℥	℔ß

M. Een Handvol; zo veel men met de hand begrypen kan.

P. Een Vingergreep; zo veel men met de zaamgevoegde tippen van drie vingeren kan opvatten.

N. Een Getal, } dus telt men de
Par. Paaren of twee } vruchten.

áá. Van elks even veel, dat is, dat men van elk een gelyk gedeelte moet nemen.

P. Æ. Gelyke deelen, dat is, dat 'er gelyke deelen te nemen zyn.

Q.S. Zo veel 'er genoeg is.
Q.P. zo veel 't u gelieft
Q.V. zo veel gy wilt.
} Wanneer men 't gewicht en de maat aan 't goed-vinden van den Apoteker laat.

S.A. Volgens de konst; als men aan den Apoteker de wyze van bereiding aanbeveelt.

S.S.S. Laag op laag; wanneer men twee dingen by beurten op malkander moet schikken.

M.F. Laat het dus vermengt worden

DE

DE LEEUWARDER APOTHEEK.

I. AFDEELINGE.

Van d'enkele Geneesmiddelen, diemen in de winkels gereet moet hebben.

Radices, *Wortelen.*

Cori, *of* Calami aromatici Officinarum, *welriekende Lis.*
Alcannæ, *Alkannet of Blanketwortel.*
Altheæ, *of* Bismalvæ, *Heemswortel.*
Angelicæ *Engelwortel.*
Apii, *Juffrouwmerk.*
Ari, *Kalfsvoet.*
Ariſtolochiæ cavæ, *holle* } *Holwortel.*
longæ, *lange* }
rotundæ, *ronde* }

Aſari,

Asari, *Mansooren.*
Asparagi, *Aspergien.*
Bardanæ, *of* lappæ majoris, *Kliſſen.*
Biſtortæ *Hartstong.*
Bruſei, *of* Ruſci, *ſtekende Palm.*
Bryoniæ: *wilde Wyngaart*,
Calami aromatici, *zie* Acori.
Carlinæ, *Everwortel.*
Chelidonii majoris, *groot* } *ſtinkende Gou*
minoris, *klein* }
Chinæ; *Pokwortel.*
Cichorei, *Zuikerei.*
Conſolidæ majoris, *of* Symphyti, *Waalwortel, en Smeerwortel.*
Contrajervæ, *Tegengiftwortel.*
Coſti utriusque, *zoete en bittere Balzem.*
Cyperi longi, *lange* } *wilde Galega.*
rotundi, *ronde* }
Dictamni albi, *of* Fraxinellæ. *lange Eſſchen.*
Enulæ campanæ, *of* Helenii, *Alanswortel,*
Eryngii, *Kruiswortel, of Duivelsnaaygaren.*
Filicis, *Varen.*
Fœniculi, *Venkel.*
Galangæ majoris, *groote* } *Maagwortel.*
minoris, *kleine* }
Gentianæ, *Kruiswortel, of Gentiaan.*
Hellebori albi, *witte* } *Nieswortel.*
nigri, *zwarte*, }
Hermodactylorum, *Hertjeswortel.*

Jalap-

Jalappæ, *Wonderbloemswortel van Peru.*
Imperatoriæ, *of* Oſtrutii, *Negenkraay, of Meeſterwortel.*
Iridis Florentinæ, *Florentyner Lis.*
Lapathi acuti, *of* Oxylapathi, *wilde Patientie*
aquatici *of* Hydrolapathi, *Water-patientie.*
Leviſtici, *Lavaswortel.*
Liliorum alborum, *witte Lelybollen.*
Liquiritiæ, *of* Glycyrrhizæ, *Zoethout.*
Mechoäcannæ, *witte Purgeerwortel.*
Ononidis, *of* Reſtæ Bovis, *Prangwortel.*
Pœoniæ maris, *Poenywortel.*
Pentaphylli, *Vyfvingerwortel.*
Petaſitidis, *Peſtwortel.*
Petroſelini, *Peterzelywortel.*
Pimpinellæ, *Pimpernelwortel.*
Polypodii quercini, *Eike Varen.*
Pyrethri, *Bertranwortel.*
Raphani majoris. *of* ruſtici, *of* ſylveſtris, *Mierks of Peperwortel.*
Rhabarbari, *of* Rhei, *Melezoenwortel.*
Rubiæ tinctorum, *Meekrabbe.*
Salſæ parillæ, *wilde ſtekende winden.*
Saxifragiæ, *Steenbreekwortel.*
Scorzoneræ *Adderwortel.*
Scrophulariæ, *Speenwortel.*
Serpentariæ, *Serpenttongswortel.*
Taraxici, *of* dentis Leonis, *Hengſtwortel.*
Tormentillæ, *Zevenbladswortel.*

Tur-

Turbith, *purgerende Heemſtwortel.*
Valerianæ, *of* Phu, *Speerkruidswortel.*
Vincetoxici, *of* Hirundinariæ, *Zwalven-wortel.*
Zedoariæ, *Zeverwortel.*
Zinziberis, *Gember.*

Fungi, *Uitwaſſchen.*

Agaricus *Lorkerboomskampernoelie.*
Auriculæ Judæ, *of* Fungi ſambuci, *Judas-ooren.*
Orbicularis, *Boviſt.*

Cortices, *Baſten.*

Aurantiorum, *Oranjeappelſchil.*
Caſſia caryophyllata, *Nagelhout,*
Caſſia lignea, *Boſchkaneel.*
Cinnamomum, *Kaneel,*
Citriorum, *of* malorum citri, *Citroenſchil.*
Granatorum, *Granaatſchil.*
Kinæ Kinæ, *Koortsbaſt.*
Ligni guajaci, *Pokhoutsbaſt.*
Macis, *Foelie.*
Pomorum Chinæ, *Sinaasappelſchil.*
Radicum Capparum. *Kapperwortelbaſt.*
Sambuci, *Vlierwortelbaſt.*
Tamarisci, *Tamaris baſt,*
Winterani, *of* Cinnamomum Magellanicum, *Magellaanſche Kaneel.*

Ligna

Ligna, *Houten.*

Aloës *of* Xyloaloës, *Aloënhout.*
Amara Dulcis, *of* Dulcamara *Alfsranken.*
Colubrinum, *Slangehout.*
Guajacum, *of* Sanctum, *Pokhout.*
Juniperium, *Jeneverhout,*
Nephriticum, *Graveelhout.*
Rhodium, *Rozenhout.*
Santalum citrinum, *geel* } *Zandelhout.*
rubrum, *root*
Saſſafras, *Zweethout.*

Herbæ & Folia, *Kruiden en Bladeren.*

Abrotoni maris, *Averuit manneken,*
Abſinthii romani, *roomſche* } *Alzem.*
vulgaris, *gemeene*
Agerati, *Leverbalzem.*
Agrimoniæ, *Ontſtoppentkruid.*
Anethi ſummilates, *toppen van dil.*
Artemiſiæ, *Byvoet.*
Aſari, *Mansooren.*
Baſilici, *of* Ocymi, *Balzem.*
Petonicæ, *Betony.*
Bismalvæ, *of* Itheæ *dubbelde Malve, of Heems:*
Calaminthæ; *Kalamint.*
Capili Veneris, *Venushair.*
Cardui benedicti, *gezegende Diſtel.*

Centaurei minoris fummitates, *toppen van klein Duizentguldenkruid.*
Chamædrios, *Chamanderlein.*
Chamæpitios, *Veldcipres.*
Cicutæ, *Wrange of Schorfte.*
Dictamni Cretici, *Kandifch Kraamkruid.*
Epithymi, *wilde Tym.*
Eryfimi, *Heeskruid.*
Eupatorii Cannabini, *Menniboelkenskruid.*
Fumariæ, *Duivekervel.*
Galegæ, *Galege.*
Hyperici fummitaters *toppen van Sint Jans-kruid.*
Hyffopi, *Ysoop.*
Lavendulæ, *Lavendel.*
Lauri, *Laurier.*
Majoranæ, *Mojolein.*
Malvæ, *Keesjesblaaden, Malve.*
Marrubii, *of* Praffii, *Walrouw.*
Matricariæ, *Mater, Moederkruid.*
Meliffæ, *Konfielje de grein, Citroenkruid*
Menthaftri, *wilde Munt.*
Menthæ crispæ *Kruizemunt.*
Nafturtii aquatici, *water* } *Kers.*
hortenfis, *tuin*
hyemalis, *winter*
Nepethæ, *Nip.*
Nicotianæ, *of* Tabaci, *Tabak.*
Origani Cretici, *Kretifche* } *Orego.*
vulgaris, *gemeene*

Phel

Phellandryi *of* Cicutæ paluſtris, *Watereppe*
Pimpinellæ, *Pimpernel.*
Pulmonariæ naculatæ, *Longekruid.*
Rorismarini, *Rozemarein.*
Rutæ, *Wynruit.*
Sabinæ, *Zevenboom.*
Salviæ, *Salie.*
Scabioſæ, *Borſtkruid.*
Scolopendrii, *of* Ceterach, *Herstong.*
Scordii, *Waterlook.*
Sennæ, *Zennebladen.*
Serpylii, *Quendel, of wilde Thym.*
Soldanellæ, *Zeelcok.*
Soldaginis Saracenicæ, *Heidenſch Wond-kruid.*
Tanaceticum floribus, *Reinevaar met bloe-men.*
Thymi cum floribus, *Thym met de bloemen.*
Trifolii aquatici, *waterdrieblad.*
Tuſſilaginis, *of* Farfanæ, *Hoefbladen.*
Verbasci, *Wollekruid.*
Verbenæ, *Yzerhart.*
Veronicæ, *Eerenprys.*
Virgæ aureæ, *gulde Roede.*

Flores, *Bloemen.*

Balauſti, *of* Granatorum Sylveſtrium, *Gra-naatbloemen.*
Betonicæ, *Betonybloem.*
Calendulæ, *Goudsbloem.*

Chamæmeli roman', *Roomsche* } *Kamil.*
vulgaris, *gemeene* }
Croci, *Saffraan.*
Lavendulæ, *Lavendelbloem.*
Lilia convallia, *Dallelien,*
Meliloti, *Melotebloem.*
Papaveris erratici *of* rhœados, *Koornrozen.*
Pœoniæ, *Peonyrozen.*
Rorismarini, *Rozemareinbloem.*
Rosæ pallidæ, *bleeke* } *Rozen.*
rubræ, *roode* }
Salviæ, *Saliebloem,*
Sambuci, *Vlierbloem.*
Schœnanthi, *Kemelshooy,*
Stæchados, *vreemde Lavendel.*
Tanaceti, *Reinevaarbloem,*
Tiliæ; *Lindebloeizem.*
Violæ; *Violebloem.*

Semina, *Zaden.*

Agni casti, *Kuiszaad.*
Ammios, *Koningskomyn.*
Amomi, *ronde Nagelen.*
Anethi, *Dilzaad.*
Anisi, *Anyszaad,*
Apii, *Eppezaad.*
Aquilegiæ, *Akelyzaad.*
Bardanæ, *Kliffenzaad.*
Cannabis, *Hennipzaat.*

Car-

Cardui benedicti, *gezegende Distelzaad.*
Mariæ, *Maryendistelzaad.*
Cardamomi minoris, *kleine Kardemom.*
Carthami *of* Cnici, *bastert Saffraanzaad.*
Carui, *of* Carei, *Kerwyzaad.*
Ciceres rubri, *roode Cicers.*
Citri, sc: malorum, *Citroenpitten.*
Coriandri, *Koriander.*
Cubebæ, *Staartpeper.*
Cucumeris, *Komkommerzaad.*
Cucurbitæ, *Kauwoerdenzaad.*
Cumini, *Komyn.*
Cydoniorum, *Queepitten.*
Dauci cretici, *Vogelnestzaad.*
vulgaris, *Peenzaad.*
Erucæ, *Raketzaad*
Fabæ, *Boontjes.*
Fœniculi, *Venkelzaad.*
Fœnugræci, *Fenegriekzaad.*
Genistæ; *Bremzaad.*
Grana Paradysi, *of* Cardamomum majus, *Grein*, *Paradyskorlen.*
Hordeum integrum, *Hoendergarst.*
mundatum, *gepelde Garst,*
Hyoscyami albi, *wit Bilzenzaad.*
Levistici, *Lavaszaad.*
Lini, *Lynzaad.*
Lupini, *Boksboonen.*
Malvæ, *Keesjeszaad.*
Milii solis *of* Lithospermi, *Peerlzaad.*

 Napi,

Napi, *of* Buniadis, *Raapzaad.*
Nasturtii, *Kerszaad.*
Nigellæ *of* Melanthii, *Narduszaad.*
Nuclei Persicorum, *Persikpitten.*
Papaveris albi, *wit Maankopzaad,*
Pœoniæ, *Peonyzaad.*
Petroselini Macedonici, *Macedonisch Peterzelyzaad.*
vulgaris, *gemeen Peterzelyzaad*
Rutæ, *Wynruitzaad.*
Seselios Massiliensis, *gekronkelt Venkelzaad*
Sileris montani, *Ezelskomyn.*
Sinapi, *Mostertzaad.*
Staphidis agriæ, *Luiskruidzaat.*
Urticæ minoris, *klein Netelzaad.*
Zedoariæ, *of* Santonici *Zeverzaad.*

Fructus, *Vruchten.*

Alkekengi, *of* Halicacabi, *Krieken van over zee.*
Amygdalæ amaræ, *bittere* } *Amandelen*
dulces, *zoete* }
Baccæ Juniperi, *Jeneverbezien.*
Lauri, *Bakelaar.*
Sambuci; *Vlierbezien.*
Capita papaveris, *Maankoppen.*
Caryophylli aromatici, *Nagelen,*
Cassia fistula, *Pypkassie.*
Colocynthis, *Koloquintappels.*
Ficus, *Vygen.*

Cal-

Gallæ, *Galnoten.*
Jujubæ, *Borstpruimen.*
Kermes grana, *of* Coccus Baphica *Karmezynbezein,*
Myrobalani citrini, *geele Roloopsnoten.*
Nuces moschatæ, *Moschaatnoten.*
Vomicæ, *Kraansoogen.*
Passulæ majores, *Rozynen.*
minores, *Krenten.*
Piper album, *witte* } *Peper.*
Brasiliense, *Brazielsche*
longum, *lange*
nigrum, *zwarte*
Pruna, *Pruimen.*
Tamarindi, *Tamaryn.*

Farinæ, *Meelen,*

Amylum, *Styfzel, Ameldonk.*
Fabarum, *Boonemeel.*
Fœnugræci, *Fenegriekmeel.*
Hordei, *Gerstemeel,*
Lupinorum, *Boksboonemeel.*
Radicum Altheæ, *Heemswortelmeel.*
Seminis Lini, *Lynzaatmeel.*

Succi liquidi & condensati, Gummi & Resinæ, *dunne en dikke Sappen, Gommen en Harssen.*

Acacia vera, *oprechte Acacie.*

Aloë hepatica, *Leveraloë.*
soccotoria, *of* succortrina, *Sokotoriner Aloë,*
Ambra liquida, *dunne Amber.*
Ammoniacum, *gom Ammoniak.*
Assa fœtida, *Duivelsdrek.*
Balsamum Copaivæ. *Wond Balzem.*
Peruvianum, *Balzem van Peru*
Bdellium.
Benzoin, *Benzoin.*
Camphora, *Camfer.*
Catechu.
Colophonia, *Spiegelhart.*
Euphorbium, *sap van Toorze van Peru.*
Galbanum, *gom Galbanum.*
Gitta chemou, *of* Gutta gamandra, *Gitte-gom.*
Glycyrrhizæ sùccus, *drop van zoethout.*
Gummi Animæ.
Arabicum, *Arabische gom.*
Carannæ.
Elemni.
Jùniperinum; *Jènevergom.*
Lacca, *Gomlak.*
Tacamahaca.
Ladanum, *gom Ladanum.*
Limonum succus, *Limoensap.*
Manna, *Manne.*
Mastix, *Mastik.*
Olibanum, *of* Thus, *Wierook.*

Op-

Opium, *sap van Heulen.*
Opoponax.
Pix navalis, *scheeps Pik.*
Resina abiëtina, *Denneharst.*
pini, *pynharst, reuzenharst.*
Terebinth communis, *Geelharst.*
veneta, *Venetiaansche Harst.*
Saccharum album, *witte* } *Zuiker.*
candum, *kandy*
Canarinum, *kanary*
rubrum, *roode*
Sagapenum,
Sanguis Draconis, *Draakebloed*
Sarcocolla, *Vischlym.*
Scammonium, *of* Diagridium.
Styrax calamita, *harde* } *Styraks.*
liquida, *dunne*
Tartarus vini albi, *witte Wynsteen.*
Tragacanthum, *gom Dragant.*

Animalia, eorumque Partes & Excrementa; *Dieren, der zelver Deelen en Uitwerpzelen.*

Axungia porci, *Verkensreuzel.*
Bezoar occidentalis, *Westindische Bezoar.*
orientalis, *Oostindische Bezoar.*
Cantharides, *Spaansche vliegen.*
Caro viperarum, *Addervlees.*
Castorium, *Beverzwyn.*

Cera alba, *wit Wasch.*

Flava, *of* citrina, *geel Wasch.*

Chelæ cancrorum, *Kreeftescheeren.*

Cornu Cervi *Hartshoorn.*

Ebur fossile, *Ceratietsteen of gegrave Yvoor.*

Fel taurinum inspissatum, *uitgedampte Ossegal.*

Ichthyocollo, *Huizenblas, Vischlym.*

Jecinora & fella Anguillarum exsiccata, *gedroogde levers en gallen van Alen.*

Lepides Asellorum piscium *Schelvischsteentjes.*

Lumbrici terrestres, *Aartpieren.*

Mel, *Honig.*

Millepedes *of* Aselli, *Pissebedden.*

Moschus, *Moschus.*

Oculi cancrorum fluviatilium, *Oogen van Rivierkreeften.*

Sanguis Hirci, *Bokkebloed.*

Scorpiones, *Scorpioenen.*

Sepiæ os, *Zeeschuim.*

Sevum Hercinum, *Bokketalk.*

Ovillum, *Schapeongel.*

Sperma Ceti, *Walschot.*

Spodium ex Ebore, *gebrant Yvoor.*

Testiculi Caballini inturno exsiccati *gedroogde Hengsteballen.*

Testæ ovorum calcinatæ, *gebrande Eyerschaalen.*

Ungula Alcis, *Elantsklauw.*

Uni-

Unicornu marinum, *Zee-ëenhoorn.*
Zibettum, *Zivet.*

Mineralia, Metalla & Lapides, *Mineralen, Metallen en Steenen.*

Ærugo, of Viride Æris, *Spaanſchgroen.*
Alumen plumeum, *pluim* } *Aluin.*
repeum, *rauwe*
uſtum, *gebrande*
Antimonium, *of* Stibium, *Spiesglas.*
Bolus Armena, *Armeniſche* } *Bolus.*
vulgaris, *gemeene*
Borax, of Chryſocolla, *Goutlym*
Calx viva, *ongebluſte Kalk.*
Ceruſſa, *Lootwit.*
Chalcithis, *gebrand Vitriool.*
Chalybs, *Staal.*
Cinnabaris nativa, *Bergcinnaber.*
Colcothar vitrioli, *uitgebrand Vitriool.*
Lapis calaminaris, *Klemyſteen.*
Hæmatites, *Bloedſteen.*
Judaicus, *Jodeſteen.*
Lithargyrium argenti, *Zilvergelit.*
auri, *Goutgelit.*
Mercurius vivus *of* Argentum vivum, *Quik-zilver.*
Minium, *Menie.*
Nil album, *wit Niet, Oogniet.*
Pompholyx, *Nietwit.*

Sal armoniacum, *Armoniakzout.*
Gemmæ, *Bergzout.*
Petræ, *of* Nitrum, *Salpeter.*
Sulphur, *Zwavel.*
Terra Lemnia, *Lemnische aarde.*
sigillata alba, *witte gezegelde aarde.*
rubra, *roode gezegelde aarde.*
Tutia Officinarum, *Oogwit.*
Vitriolum album, *witte Klemy.*
Romanum, *Roomsch Koperroot.*
Ungaricum, *Hongaarsch Koperroot.*

Marina, *Zeegewassen.*

Ambra grisea, *gryze Amber.*
Corallia rubra, *roode Koraalen.*
Corallina, *Klipmosch.*
Margaritæ, *Paarlen.*
Succinum album, *wit* } *Barnsteen.*
flavum, *geel,* }

II. AFDEELINGE.

Van de Wateren en Azynen.

Enkele gediſtilleerde Wateren.

Aqua Cardui benedicti.
Centaurei minoris.
Chelidoniæ majoris.
Cinnamomi.
Cort: Aurantiorum.
Citriorum.
Florum Chamæmeli.
Sambuci.
Tiliæ.
Fœniculi.
Hyſſopi.
Lavendulæ.
Majoranæ nobilis.
Meliſſæ.
Menthæ criſpæ.
Petroſelini.
Pulegii.
Roſarum.
Rutæ.

Alle deze, na een genoegzame bydoenig van

van regenwater, uitgenomen 't *Aqua centaurei minoris*, 't geen van te voren eenige dagen te weiken moet gestaan hebben, werden op de gewoone wyze overgehaalt.

Geestryke gedistelleerde Wateren.

Aqua corticum Aurantiorum.
Citriorum.

℞. Flavedin: Corticum
Aurratiorum, *of*
Citriorum recent:, vi *onçen.*
Vini gallici generosi, xxxij *onçen.*

Haal dit elk byzonder in een kolf op 't zand volgens de konst over.

Beide zynze goed tegens siekten, die uyt zuure slijm ontstaan: zy versterken de Maag het Gedarmte, Scheylklieren, het Harte, &c.

Alleen gebruikt menze tot twee onçen of onder andere middelen vermengt.

Aqua Liliorum Convallium.

℞. Liliorum convall: recent *een half pond.*
Vini gallici. iv. *ponden.*

Laat dit op de vorige manier gedistilleert worden.

Dit

Dit is goed tegens Hoofdziekten, voornamelyk welke uit koude, ſuure en ſlijmige vogt ontſtaan, &c. Men gebruikt het als 't voorgaande.

Aqua Rorismarini.

℞. Summitatum & Flor: Rorismarini recentium, *een half pond.*
Vini gallici, iv. *ponden.*

Laat dit op de voorgaande wyze gediſtilleert worden.

Dit is mede goed tegens ziekten, die uit koude, waterige en ſlijmige vochten ontſtaan, voornamentlijk die in de moeder, en 't hoofd gelegen zyn; 't verſterkt ook de Maag, het Hart, &c. 't verbetert den ſtinkenden Adem, &c. Men gebruikt het gelijk het voorgaande.

Aqua Ligni Saſſafras.

℞. Ligni Saſſafras raſt, *een half pond.*
Vini gallici, iv. *ponden.*

Laat dit volgens de kunſt, als voren, gediſtilleert worden.

Dit opent de verſtoppingen in de klieren des lichchaams, doet wel zweten, verſterkt de Maag, 't Hart, en de Herſſenen: &c.

Men

Men gebruikt het zelden hoger als tot een onçe op eenmaal, onder iets vermengt; en voorts als het vorige

Zamengezette Wateren.

Aqua Anhaltina.

℞. Terebinthinæ electæ, *een half pond.*
Thuris masculi, i *onçe.*
Ligni Aloes, iij *drachmen.*
Granorum Mastichis,
Caryophyllorum, *andere nemen*
Florum Anthos,
Nucum moschatæ,
Cubebarum, *andere nemen*
Galangæ,
Cinnamomi, *van elx* vi *drachmen.*
Croci orientalis, *ander half drachme.*
Seminis Fœniculi,
Baccarum Lauri, *van elx een half onçe.*

Doet dit, grof gestooten in *vyf pond Brandewyn,* laat het zes dagen meuken, en haalt het daarna met een zeer langzaam vuur op zand over; scheiende nochtans 't geen onklaar is van 't klaare.

NB.

NB. Men mag wel xv. gr. *Moschus* in de pijp van de helm doen, alsmen 't destilleeren wil.

Dit versterkt de Maag en andere inwendige deelen; verdrijft de flauten, drijft den steen uit: doch met Moschus gemaakt, moeten de vrouwen 't voorzichtig gebruiken.

Men geeft het zonder Moschus wel in tot ontrent een ońçe; doch met Moschus, tot een half-onçe onder iet anders vermengt; voorts mede uitwendig tegens de Jicht, en bevende leden.

Aqua anti-Epileptica.

℞. Radic: Pœoniæ maris recentium ij *onçen.*
Dictamni albi. i *onçe.*
Herb. Majoranæ,
Salviæ, *van yder anderhalve handvol.*
Summitatum Rutæ, i *handvol.*
Flor: Liliorum convallium,
Tunicæ rubr:
Tiliæ, *van elx ander half onçe.*
Lavendulæ, *een half once.*
Rorismarini *een onçe.*
Cinnamomi, *zes drachmen.*
Nucis moschatæ, *een halve onçe.*

Dat

Dat gestooten moet werden, gestooten zynde, giet'er VIII *pond Brandewyn* op; en haal het daar na, na een genoegzame meuking, volgens de kunst op zand over.

Dit is mede goed tegens zwijmmelingen Hoofdpijnen, koude sinkingen, kinderstuipjes, &c. Men gebruikt het als 't voorgaande, doch zelden hoger als tot een half onçe op eenmaal: ook onder de Neus, &c.

Aqua anti-Paralytica.

℞. Radic: Imperatoriæ, ij *onçe.*
Rasuræ Ligni Sassafras, iv *onçe.*
Herb: Calaminthæ,
Origani,
Rorismarini,
Salviæ,
Serpylli,
Thymi, *van yder een handvol.*
Bacc. Juniperi, vi *drachmen*
Semin: Dauci cretici,
Seseli,
Carophyllorum, *van elx een half once.*
Cinnamomi, vi *drachmen.*

Ge-

Gesneden, en wat gestampt zijnde, laat het in agt *Ponden Spiritus vini* staan meuken, en dan op zand volgens de konst gedistilleert worden.

Dit is ook goed tegens andere Hooft-en zenuwziekten; 't opent de verstoppingen uit koude taaye slijm; versterkt de Maagh, 't Hart, de Milt: &c.

Men gebruikt het als 't voorgaande.

Aqua anti-Scorbutica.

℞. Radic: Raphani Sylvestris,
Herb: recent: Becabungæ,
Trifolii aquat: *van elx een half pond.*
Cochleariæ,
Nasturtii aquat:
van elx een pond.

Gestooten zynde, giet'er zes pond *Fransche wyn* op en haalt het, zonder voorgaande gisting, volgens de kunst op zand over.

Dit is mede goed om de slymige vochten te verdunnen, de verstoppingen t'openen, het water te verwecken, de pijnlijcke stijve leden te verbeteren, &c.

Men gebruikt het als 't vorige.

Aqua Cerasorum nigrorum Composita.

℞. Herb: Virid. Rorismarini, ij *handevol.*
Salviæ,
Thymi, *van yder een handvol.*
Flavedinis Corticum Pomorum Chinæ, 1 *once.*
Flor: Tiliæ,
Tunicæ rubr: *van elx ander half once.*
Lilior: Convall: vi *drachmen.*

Dit gesneden, en gestampt zynde, dan ℞. Cerasorum nigr: xij *ponden.*

Deze wat gekneust, en de steentjes stukken gestoten zynde, laat het dan laag op laag gelegt, en na acht dagen op zand door een glaze helm volgens de konst gedistelleert, worden.

Dit versterkt een zwakke slappe maag, verdryft de flaaute; opent de verstoppingen; verfrischt het Hart, &c.

Men geeft het alleen tot twee onçen, ook wel met andere middelen vermengt; en mede wel uitwendig op de maag &c.

Aqua

Aqua Cinnamomi.

℞. Cinnamomi electi contusi,
x *onçen.*
Vini gallici, ij *ponden.*

Laat dit eenige dagen in een laauwe plaats meuken, daarna, vier ponden *Rozewater* daar by gedaan zynde, op zand volgens de konst gedistilleert worden.

Dit is krachtig hartsterkende, en zeer dienstig voor een slappe maag; 't verbetert de loslijvigheit, verquikt het gemoet. &c.

Men gebruikt het alleen tot een onçe, voort als 't voorgaande, ook onder de neus, &c.

Aqua Mastichina.

℞. Mastichis electæ, iv *onçen.*
Cinnamomi optimi, ij *onçen*
Nucum moschatæ,
Macis, *van elx anderhalf onçe.*
Caryophyllorum, i *onçe.*

Tot poeder gebracht en onder een gemengt zynde, giet 'er vier ponden *Fransche wyn* op; laat her dus drie daagen meuken, en haalt het daarna in zand volgens de kunst over.

Aqua Theriacalis compoſita.

℞ Theriacæ noſtræ, viii *onçen.*
Myrrhæ electæ, ij *onçen.*
Camphoræ, *een half once.*
Spirit: vini rectificat: ij *ponden.*

Laat dit na een genoegzame meuking op zand volgens de konſt gediſtelleert worden.

Dit is byzonderlijk goed tegens peſtilentiale, en andere quaadaardige ziekten, pijn in de leden; verbetert de zuure, ſcherpe ziltige humeuren; doet ook wel zweeten &c.

Men gebruikt het tot een half onçe, onder andere bequame middelen vermengt.

Aqua vitæ compoſita.

℞. Cinnamomi elect, ij *oncen.*
Radic: Angelicæ,
Acori, *van yder*, ij *Drachmen.*
Flaved: cortic: Aurantiorum,
Citrior: *van elx* i *onçe.*
Florum Roriſmarini;
Salviæ, *van yder een half once.*

Car-

Cardamomi mundati,
Caryophyllorum, *van elx* ij *drachmen.*
Macis, *een half onçe.*

Laat alles, tot een grof poeder gestoten, met *vyf ponden Brandewyn* overgoten, en daarna op zand volgens de konst gedistilleert worden.

Dit is goet tegens de zuure oprispingen, winden, flauwtens; 't breekt de verkoutheit, versterkt de Maag, 't Hart, en de Herzenen, &c.

Men gebruikt het als 't vorige.

Aq. Zedoäriæ composita.

℞, Radic: Zedoriæ, iv. *onçe.*
Galangæ,
Flavedinis Corticum Aurantiorum, *van elx een onçe.*
Herb. menthæ, *een handvol.*
Sem. Dauci cretici, vi *drachmen.*

Grofjes gestoten zynde, overgiet het met *vier pond Brandewyn*, en haalt het in zand volgens de kunst over.

Dit verbetert de wringingen, en krimpende pynen in den buik, het kolijk, het hevig braaken, en weedom: doodt de wormen

men, verdrijft alle zuure, vuile en ſcherpe ſlym in de maag, ſcheilklieren, &c. 't verſterkt de maag, de milt, het hart, en 't hooft, &c.

Men gebruikt het alleen tot een of anderhalf onçe, of onder andere middelen ook wel vermengt.

Van de Azynen.

Acetum Calendulæ.

℞. Flor: Calendulæ, *matig gedroogt, een half pond.*
Aceti Vini, *d'alderſcherpſte, iv. ponden.*

Laat dit in een glas; of in een verglaasde kan met een nauwen hals, van de zomerzonneſtraalen veertig dagen of langer beſcheenen, en de Azijn dan langzaam en klaar afgegooten worden.

Men gebruiktze in Peſttijden, en ze doet wel zweeten, onder andere middelen vermengt, ook uitwendig tegens de flaauwten onder de neus, &c.

Op dezelve manier maakt men het

Acetum Roſaceum.
Sambucinum.

Men gebruiktze beide op dezelve manier, doch

doch die van *Rozen*, meerder om het hoofd te doen; en aan te ruiken.

De *Vlier-azyn* gebruikt men meerder om te zweeten; beide tegens de hitzigheden, ontsteekingen, &c.

Acetum destillatum.

℞. Aceti vini optimi, *zo veel als 'er genoeg is.*

Als de kolf tot op een derde na vol is, stelt ze dan op d'assche, en destilleert het eerst op een zacht vuurtje, op dat de onnutte vocht uitlekke; daarna het vuur allenskens vermeerderende trekt 'er de zuure vocht uit.

Men gebruiktze onder andere middelen vermengt om 't zweeten te verwekken, in Pestilentiale koortzen, en quaadaardige ziekten, &c.

Acetum Rutaceum compositum.

℞. Folior: Rutæ recentium. iij *handevol.*
Castorei, iij *drachmen.*
Assæ fœtidæ, *een drachme.*

Laat dit eenige dagen in *twee pond wynazyn* geweekt werden.

Men gebruiktze in vuurige ziektens, dolle Hondsbeet, hoofdpijnen, moederqualen &c

III. AFDEELINGE.

Van de Syropen en Moezen.

Syrupus Carminativus,

℞. Ligni Saſſafras, *anderhalf onçe.*
Flaved: Cortic: Aurantiorum, ij *onçen.*
Foliorum Menthæ viridis, iij *handevol.*
Flor: Chamæmeli Romani, *een onçe.*
Semin: Dauci Cretici, ij *oncen.*
Fœniculi,
Carui, *van yder anderhalf once.*
Nucum moſchatæ,
Macis, *van elx* ij *drachmen.*

Dit geſneden en gekneuſt zynde, giet 'er in een glaze kolf een genoegzame veelte regenwater op, en trekt 'er na 't opſtellen van een helm door diſtilleeringe omtrent een pond water af; 't welke allenig moet ge houden worden: klenſt dan de vocht door na d'overhaling in de kolf gebleven, heldert het met *twee pond witte zuiker*, en kookt het t'zamen tot de dikte van koekjes; op 't laaſt

laast het overgehaalde water daar by doende, op dat het al roerende door eigen ontdoening tot een Syroop gebr a cht werde.

Deze dient ook om de maag te versterken; 't bloed te verfrissen, de benautheden, en krimpingen in de buik te verbeteren, &c.

Men gebruiktze onder andere middelen vermengt naer believen.

Syrupis Cochleariæ compositus.

℞. Succorum depuratorum
Cochleariæ, iv *oncen.*
Nasturtii aquatici,
Becabungæ, *van elx*
ij *onçen.*

Laat hier in met een geringe warmte *twintig onçen witte Kanaryzuiker* gesmolten worden; doet 'er na de verkoeling van 't zelve *twee onçen Spiritus Cochleariæ* by, en brengt het tot een Syroop.

Deze is goed tegens de scheurbot, zuivert het bloed; doet wel wateren, en eenigsins zweeten; verbetert de koude zuure vogten; opent de verstoppingen in de klieren, milt, &c.

Men gebruikize als de voorgaande.

Syrupus Papaveris albi.

℞ Capitum Papaveris albi matur. & ficcator : x *onçen.*

Kookt dit in een genoegzame veelte water tot de helft; doet by het doorfygzel *twee en een half pond witte Zuiker*, en herkookt het tot een Syroop.

Deze is goed tegens fyne, fcherpe zoute Catharren, zware hoeft, vuurige keelen, veelderlei pynen; doet ook wel flaapen.

Men gebruiktze alleen om te likken tot zes drachmen, of ook onder iet anders vermengt,

Syrupus Pectoralis.

℞ Radic: Enulæ campanæ, iij *onçen.*
Glycyrrhizæ ij *onçen.*
Iridis florentinæ, *een onçe.*
Herb: virid: Capilli Veneris,
Tuffilaginis, *van elx* ij *handevol.*
Hyffopi, *een hand vol.*
Eryfimi, iij *hande vol.*
Sem: Anifi, *een onçe.*

Laat dit na eenige meuking volgens de kunft in een genoegzaame veelte regenwater

ter gekookt werden, tot dat het derde deel vervlogen is; waar na men 't doorklenzel, geheldert met *drie pond witte Zuiker*, tot een Syroop kookt.

Deze verzacht, maakt rijp, en doet de ſcherpe, zuure en taaje vogten in de keel, klieren, en in de borſt uitloſſen, verbetert de hoeſt, en heesheit, &c,

Men gebruiktze als de vorige, doch in wat meerder quantiteit, &c.

Syrupus quinque Radicum.

℞ Rad: rec: Apii,
Aſparagi,
Fœniculi,
Petroſelini,
Ruſci, *van elx* iv *onçen*.

Laatze in genoegzaam ſchoon regenwater volgens de konſt kooken, dan het doorklenzel met iv *pont witte Zuiker* geklaart, voorts tot een Syroop afgekookt worden.

Deze opent de verſtoppingen der ingewanden des buyks, zuivert en ſchikt het bloed zeer wel, maakt luſtig en helder, &c.

Men gebruiktze als de voorgaande.

Syrupus Violarum.

℞ Florum violarum recentium rite mundatorum, iv *oncen.*

Laatze in een steene mortier gestampt werden, doende daar allenskens en by poozen twintig onçen lauw water by; klenst het dan door, klaart het, en doet 'er *drie pond Kanaryzuiker* by; waar na men het volgens de kunst zonder kooking tot een Syroop brengt.

Deze verbetert de hoest, het zydewee, de sprouw, en droogte in de mond; ook de heessigheit in de keel; het hitzig pijnlijk wateren, de nierziekte van 't graveel, &c.

Men gebruiktze als de voorgaande.

Syrupus è succo Cardui benedicti.

℞. Succi Cardui benedicti depurati, ij *ponden.*
Sacchari albi, *anderhalf pond.*

Laat dit zachtjes gekookt, en volgens de konst tot een Syroop gemaakt worden.

Deze verbetert de quaadaardige pestkoorzen, en andere; doodt en verdrijft de wormen; wederstaat de verrottingen; opent de verstoppingen, en doet ook zweeten; &c.

Men gebruiktze als de vorige.

Op:

Op dezelve manier wordt gemaakt de

Syrupus è ſucco Papaveris Erratici.

Deze is goed tegens de heete koortzen, het zydewee, d'ontſteekingen der longe; ſcherpe zinkingen op de borſt, brandigheit in de keel, maag, &c. verwekt ook eenigzins ſlaap.

Men gebruiktze als de voorgaande.

Syrupus de Rheo.

℞ Rhabarbari electi & raſi, ij *oncen*
Cinnamomi acuti,
Tartari albi, *van elx* ij *drachmen.*

Laat dit vierentwintig uuren in een pond ſchoon water meuken, en het door klenzel met *zeſtien onçen witte Zuiker* langzaam tot een Syroop gekookt worden.

Deze verdrijft de geelzucht, opent de verſtoppingen der ingewanden, jaagt de wormen uit, en purgeert wel.

Men gebruiktze alleen tot een onçe, of onder iets anders vermengt.

Syrupus foliorum Sennæ.

℞ Fol: Sennæ mundator: iv *onçen.*
Semin: Anisi, *een half onçe.*
Salis Tartari, ij *drachmen.*
Aquæ communis, *zo veel genoeg is.*

Laat dit een nagt over warm te meuk ſtaan, dan een weinig kooken; doet dan by een pond doorklenzel *twee pond gehelderde Zuiker*, en kookt het dan voorts tot een Syroop af.

Deze opent de verſtoppingen in d'ingewanden, breekt de winden, purgeert de zuure ſcherpe ſlym: &c.

Men geeftze alleen in tot twee onçen, of in iets anders vermengt.

Rob ſambucinum.

℞ Succi baccarum Sambuci, ij *ponden.*
Sacchari albi, *een half pond.*

Laat dit volgens de kunſt tot de dikte van een Moes gekookt werden, wel toeziende dat het niet aanbrant.

Deze is goed om te doen zweeten, &c.

Men gebruiktze alleen tot een onçe, of met andere bequaame middelen vermengt.

Rob

Rob juniperinum.

℞. Bacc: Juniperi maturarum & rec: *zoo veel gy wilt.*

Kooktze in gemeen water, perstze dan uit, en klenst het uitgedrukte sap door een zeef; waarna men 't zelve zonder bydoening van zuiker tot de dikte van honing kookt.

Deze is goed om de slymigheid en windachtige vogten uit de nieren, en blaas te helpen zuiveren; de koude gebreeken in de maagh en moederwee te verbeteren, en tegens de quade lucht; &c.

Men gebruiktze als de voorgaande.

Mel Chelidoniæ.

℞. Succi Chelidoniæ majoris depurat: *twee ponden.*

Mellis optimi despumati, *een pond.*

Laat dit op een langzaam vuur tot de dikte van een dikke Syroop gekookt worden.

Deze honig is goed voor de geelzucht, en alle kwalen die uit gal gebooren werden.

Men gebruiktze als de voorgaande.

Mel Rosarum.

℞ Rosar: rubr: in umbra siccatarum, *een half pond.*
Aquæ communis, iij *ponden.*

Stelt die vierentwintig uuren warm te week, wringt het dan met een zachte perzing door; weekt in 't zelve doorklenssel een gelyke veelte *Rozen*, en herdoet dit ten derdemaal; als dan neemt

Hujus Rosarum infusionis,
Mellis optimi despumati, *van elx* iij *ponden.*

En kookt het op een zacht vuur tot de dikte van een Syroop.

Deze is goed tegens d'ontsteekingen in de mond, weder staat de verrottingen, bevestigt mede de maag, &c.

Men gebruiktze met mond waters en andere dingen vermengt, ook wel alleen na believen.

Van

IV. AFDEELINGE.

Van de Confituren en Conserven.

Confituren.

Radices Zinziberis } *worden in Indië*
Nuces moſchatæ } *ingelegt.*

Radices Enulæ campanæ conditæ

℞. Radic: Enulæ campanæ recent, *zo veel gy begeert*

Laat ze, gezuivert en in ſtukjes geſneden, een dag of twee in zuiver water, een en andermaal ververſt, geweekt, dan tot vermurving gekookt werden; neemt daar na zo veel gehelderde Zuiker, gekookt tot de dikte van een Syroop, als genoeg is, en giet ze op de wortelen, tot datze twee vingerbreet hier mee bedoven zyn, en laat het zo twe of drie dagen ſtaan; thans als de Syroop is dunder geworden, giet dezelve af, en doetze, andermaal tot een behoorlyke dikte gekookt, en kout geworden, weder op de wortelen: 't geen men zo dikwils herdoen moet, tot dat de Syroop, gegoten op de wortelen, zyn behoorlyke dikte behout.

Op dezelfde wyze worden geconfyt

Radices Calami aromatici,
Eryngii.

als mede de

Cortices Aurantiorum,
Citriorum.

Namentlyk na dat deze eerst van haar witte binnenste bast wel gezuivert zyn.

De *gekonfyte Alantwortels* zyn goed in bezwaarde longziektens en kwaataardigheden, ook voor de maag, en nieren. Ze doen wel wateren, openen, verdeelen de dikke sappen des bloeds, en vagen deselve af.

Men gebruiktze alleen tot een onçe, des morgens nuchteren, ook wel 's middags en 's avonds een uur voor den eeten, en voorts naar yders believen. Ze werden ook onder andre conserven vermengt, en onder dranken gekookt.

De *Konfyte Kalmus* dient voornamentlyk voor een kwalyk gestelde maag, en doet de spyze wel teeren; opent de verstoppingen der ingewanden, derscheilklieren; des milts, &c; verdryft de winden, en krimpingen des buiks.

Men gebruiktze als de voorgaande.

De *gekonfyte Eryngium* dient tegens de ziektens, die uit de lever en nieren herkomen.

men ; opent en verdeelt de dikke ſappen des lichaams.

Men gebruiktze als de voorgaande.

De *geconfyte Oranjeſchillen* zyn goed voor de maag, tot verſterking van 't harte, in kolyk, en krimpingen des buiks uit winden veroorzaakt; in hitzig en pynelyk watermaken, &c.

Men gebruiktze als de voorgaande wortelen.

De *gekonfyte Citroenſchillen* zyn dienſtig tegens de wormen; wederſtaan de verrottingen; verſterken de maag, de milt, en 't harte, &c.

Men gebruiktze als de voorgaande.

Conſerven.

Conſerva abſinthii.

℞: Folior: & Summitatum Abſinthii recentium, *een pond.*

Zuivertze wel van haare ſteeltjes en vezelingen, en ſtamptze in een ſteene mortier tot een vleezig wezen, en mengt 'er ter deege onder 't ſtooten *drie pond witte Zuiker* onder.

Op dezelve manier worden gemaakt.

Conserva Menthæ.
Summ: Lavendulæ.
Rorismarini.
Salviæ.

De Conserf van *Alzem* is goed in de ziektens van de maag, lever en milt: ze opent, verdunt en verbetert; verdryft de wormen, wederstaat de verrotting, &c.

Men gebruiktze als de voorgaande.

Die van *Kruizemunt* versterkt de maag en 't herte, de lever en 't hooft; wederstaat het kolyk, de winden, &c.

Men gebruikt ze als de voorgaande.

Die van *Lavendel*, *Rozemaryn* en *Salie*, versterken de harzenen, moeder en maag; zyn goed tegens de vallende ziekte, slaapzucht, stinkenden adem, &c.

Men gebruikt ze alle op de voorgaande wyze.

Conserva Rosarum rubrarum.

℞. Rosarum rubrar: recentium, *een pond.*

Laat deze, gezuivert van d'achterste witte hieltjes, gestoten, en met *drie pond witte* Zui-

Zuiker, als de kunst meebrengt, vermengt werden.

Op dezelve manier maaktmen

Conserva Rosarum pallidarum.
Violarum.
Florum Calendulæ.

De Conserf van *roode Roozen* versterkt de maag, het hart, de lever en 't hooft: verbetert de dorst in de koortzen; verwekt d'etensluft; belet het braken, en den buikloop, &c.

Men gebruikt ze als de vorige.

Die van *bleeke Rozen* laxeert en verzacht; en is zeer dienstig voor hitzige pynen in d' oogen, &c.

Die van *Violen* verbetert de hoest, de zydewee, de droogte in den mond, de heeszigheid der keel, het pynlyk wateren, &c.

Die van *Goutsbloemen* opent en verdeelt; is goed in moeder-en hooftziektens; ook tegen de geelziekte; versterkt het hart de maag, &c,

Men gebruikt alle deze als de vorige.

Caro Cydoniorum.

Neemt zo veel *Queappelen* als gy wilt, snyt.

ſnytze in vieren, en zuivertze van de klokhuizen: kookt ze dan in water tot datze murw zyn, en vryſt deszelfs merg met een houte lepel door een zeef: neemt dan van dit merg en witte gezuiverde zuiker van elks twee pond, en kookt het te zamen tot zulk een dikte, dat het in houte doosjes kan bewaart worden.

Dit verſterkt de Maag, voed ook; is zonderling goed tegens het braken, buikloop &c.

Men gebruikt het als de vorige Conferven; ook wel als konfyt, en in de ſpyze,

V. AFDEELINGE.

Van de purgerende Electuarien.

Electuarium Diacatholicon.

℞ Radic: Polypodii querni viridis,
Asari rec: *van elx* ij *once*:
Seminis Anethi,
Tartari albissimi, *van elx een half onçe*.

Laat dit in genoegzaam regenwater tot zestien onçen gekookt werden; doet dan by 't doorgeparste doorklenzel vierentwintig onçen witte zuiker, en herkookt het tot een Syroop, waar in men smelt.

Pulpæ Tamarindorum,
Cassiæ, *beide versch doorgeklenst van elx anderhalf onçe*.

Dit ontdaan zijnde, doet 'er dan by

Pulv. Radic: Mechoacannæ,
Rhabarb: electi,
Turbith electi,
Diagridii, *van elx* vi *dragmen.*
Folior: Sennæ mundatorum,
Sem: Carthami excorticati,
van elx een onçe.
Anisi,
Carui, *van elx een half onçe.*

Maakt dit volgens de kunst tot een Electuary.

Deze purgeert allerlei kwade sappen en vochten in den buik, &c.

Men gebruikt het tot anderhalf lood in wat vogt vermengt, of onder andere conserven; &c.

Hiëra Picra.

℞ Cinnamomi acutissimi,
Croci optimi,
Radic: Galangæ, *van elx* vi *drachmen.*
Calami aromatici,
Mastichis electæ,
Sem: Zedoariæ, van *elks een half onçe.*
Aloës optimæ, xvi *onçen.*

Dit

Dit alles tot een zeer fyn poeder gebracht zynde, ftrooit het in *achtenveertig* onçen *witte geschuimde Honig*, en vermengt het volgens de kunft tot een Electuary.

Dit gebruikt men alleen tot anderhalf-lood, of in iet anders vermengt als 't vorige; doch tegen hartlyvigheid, ook om de maag-qualen, wormen, en de zuure en koude flijm te verdrijven.

Electuarium Cholagogum.

℞. Rhabarbari electi, x *drachmen*,
Cinnamomi acuti, *een half onçe*.
Cremoris Tartari,
Diagridii, *van elx* ij *onçen*.
Seminis Anifi, *een half onçe*.

Dit alles tot een zeer fyn poeder gebracht zynde, ftrooit het in *zeftien onçen witte geelderde Zuiker*; thans daar bydoende *tien oncen Merg van Kloofterpruymen*, en maakt het volgens de kunft tot een Electuary.

Dit purgeert voornamelyk de zuure galachtige onzuiverheden; opent de verftoptheden, &c.

Meu gebruikt het of alleen tot een lood, of met andere middelen vermengt gelyk het voorgaande.

Electu-

Electuarium Hydragogum.

℞. Radic: Jalappæ *anderhalf once.*
Scammonii optimi,
Agarici albi, *van elx een once.*
Cinnamomi acuti,
Semin: Fœniculi dulcis,
Sileris montani, *van elx ij drachmen.*

Dit alles tot een zeer fyn poeder gebracht zynde, ſtrooit het in *twaalf oncen*

Sacchari albi, *door een affietzel van groene Vlierbaſten gebeidert;*

Daar noch bydoende *vier oncen*

Baccar: Juniperi, *in een genoegzame veelte Piterzelywater gekookt, en tot een papachtige dikte gebracht.*

Laat dit volgens de kunſt vermengt, en tot een Electuary gebracht worden.

Dit purgeert voornamelijk d'overtollige ſlymige waterige vochtigheden, en dryft ook de winden ten buik uit, &c.

Men gebruikt het alleen tot een lood, of met andere middelen vermengt als het vorige.

VI.

VI. AFDEELINGE.

Van de Tegengiften en Opiaten.

Theriaca.

℞. Carnis Viperinæ exſicc: iv *oncen.*
Radic: Angelicæ,
Zedoäriæ, *van elx een onçe*
Contrajervæ,
Galangæ minoris,
Gentianæ,
Imperatoriæ, *van elx anderhalf once.*
Fol: Rutæ hortenſis,
Dictamni Cretici,
Scordii, *van elx* vi *drachmen*
Summitat: Rorismarini,
Macis, *elx* iij *drachmen.*
Cardamomi minoris,
Caryophyllorum aromaticorum,
Croci optimi, *van elx een half onçe.*
Myrrhæ, ij *oncen.*

Maakt dit alles tot een ſeer fyn poeder, daar by doende vi *drachmen*

Opii

Opii Thebaici, *in brandewyn gesmolten en van de vuiligheden gezuivert*, vi *dragmen*.
Rob Juniperi,
Syrup: Cardui benedicti, *van elx* xxx *onçen*.

Vermengtze, en laatze volgens de konst tot een Opiaat gemaakt worden.

Dit geeft men in om te zweeten, en zoetjes te rusten, tegens pestilentiale en andere quaadaardige ziekten; 't versterkt de maag, het hart, verdrijft de flaauwten: &c.

Men gebruikt het alleen tot anderhalf vierrendeel loods, of onder andere bequame middelen vermengt.

Diascordium.

℞. Folior: Scordii, iv *onçen*.
Radic: Carlinæ,
Petasitidis,
Tormentillæ,
Zedoariæ, *van elx een onçe*.
Nuci Moschatæ,
Cinnamomi acuti, *van elx een half onçe*.
Croci optimi, ij *drachmen*.

Maakt

Maakt dit alles rot een zeer fyn poeder, daar by doende *drie en een half dragme*

Opii Thebaici, *in brandewyn gesmolten, en van de vuilighe-den gezuivert,*
Mellis optimi despumati, *dertig onçen.*

Vermengt dit,en laat het volgens de kunst tot een Opiaat gemaakt worden.

Dit is goed tegen de quaadaardige ziekten 't verbetert de zuure scherpe vogten;stilt de pijnen ; doet eenigzins zweeten &c.

Men neemt het in alleen tor drie achtendeel loos,of vermengt gelyk het voorgaande.

Confectio Alkermes.

℞. Flavedin: Corticum Citriorum ij *drachmen.*
Cinnamomi acutissimi, vi *drachmen.*
Macis, iij *drachmen.*
Folior: auri, *een Scrupel.*

Maakt dit alles tot een zeer fyn poeder; dan by doende,

Am-

Ambræ griſeæ, *in een weinig Tinctuur van Kaneel geſmolten*, ij *ſcrupels.*

Syrupi granorum Kermes, *van Monpeliers, of Lions overgebracht, doch niet zuur*, xv *onçen.*

Vermengt dit, en laat het volgens de konſt tot een Electuary gemaakt worden.

Deze verſterkt het harte, de Maag en de herſſenen; is diensvolgens goed tegen groote ſlaauwten, zwymelingen, en weedommen: &c.

Men neemtze in tot anderhalf achtendeel loods alleen, of met andere bequame middelen vermengt, als de voorgaande.

Confectio Diaphoretica.

℞. Radic: Angelicæ,
Gentianæ,
Imperatoriæ,
Folior: ſiccator: Scordii, *van elx twee onçen.*
Cardui benedicti
Dictamni cretici
van elxs een once.

Geſneden en geſtampt zynde, giet'er zo veel Brandewyn over, tot dat z' er drie of vier

vier vingerbreet boven ſtaat, en zet het dus achtenveertig uuren op een lauwe plaats: giet dan de tinctuur af, en doet'er zo dikwils weer andere Brandewyn op en af, tot dat al de tinctuur en de kracht daar uit getrokken is; mengt al het afgetrokkene onder malkander, en dampt het op een zacht vuur in een dubbelt vat tot de dikte van een vloeibaar extract uit: neemt dan

Cinnamomi acutiſſ: *een half once.*
Nucis Moſchatæ, iij *dragmen.*
Croci optimi, ij *dragmen.*

Maakt dit alles tot een zeer fyn poeder, en mengt het dan onder 't reeds genoemde extract, op dat het de dikte van een Electuary bekome.

Dit doet wel zweeten, opent de verſtoppingen, verdunt de dikke ſlymige ſappen in 't bloed, en alle zoodanige humeuren in de klieren; verſterkt het harte, de milt, en maag, &c.

Men geeft het in tot een half lood alleen, of met andere bequame middelen vermengt.

VII. AFDEELINGE.

Van de Poeders.

Pulvis Dianthos.

℞. Florum Anthos, *een onçe.*
Lavendulæ,
Flavend: Cort: Aurantiorum,
Cubebarum,
Seminis Anisi, *van elx* ij *drachmen.*
Caryophyllorum, *een half dragme.*
Croci optimi,
Macis, *van elx een dragme.*

Vermengt dit, en maakt het tot een Poeder.

Dit versterkt de maag, 't harte, de hersſenen, verbetert de zuure ſlym, &c.

Men gebruikt het alleen tot anderhalf vierendeel loods, ook met andere middelen vermengt.

Pulvis è Chelis Cancrorum compoſitus.

℞. Cornu Cervi philoſophice calcinati,

Co-

Coralliorum rubrorum,
Oculorum Cancrorum,
Succini albiss. *van elx een half onçe.*
Cinnabaris nativæ, ij *drachmen.*
Apices nigros chelarum Cancrorum, ij *onçen en* ij *drachmen.*

Vermengt en maakt dit alles tot een fyn Poeder.

Dit dood geweldig het zuur, doch moet niet onvoorzigtig gebruikt worden, om dat het lichtelyk dan de maag zou versiappen. Men geeft het in tot een achtendeel loods, met andere bequame middelen vermengt.

Pulvis Liberans.

℞ Boracis Venetæ,
Croci Orientalis,
Jecinorum cum felle Anguillarum siccatorum,
Succini albissimi, *van elx* ij *dragmen.*
Castorici, *een drachme.*
Testiculor: Caballinor: in clibano ex siccatorum, *een onçe.*

Vermengt en maakt dit alles tot een fyn Poeder.

Men gebruikt het in verscheidene vrouwe-

welyke overvallen, tot een achtendeel loods, met andere bequame middelen vermengt, en ingegeven, doch niet als te rechter tydt,

Pulvus Panchymagogus.

℞. Cryſtallorum Tartari, *een half once.*
Folior: Senna mundator: *een onçe*
Rhabarbari electi, vi *drachmen.*
Scammonii præparati, ij *drachmen*
Macis, *een half onçe.*

Vermengt en maakt dit alles tot een fyn Poeder,

Men gebruikt het tot een vierendeel loods ten hoogſten, onder andere middelen vermengt.

Pulvis Sternutatorius.

℞. Folior. Nicotianæ, ij *drachmen.*
Majoranæ.
Rorismarini, *van elx een drachme.*
Flor. Lilior: convall: ij *ſcrupels.*
Caryophyllorum,
Sem: Nigellæ, *van elx een ſcrupel.*

Ra-

Radic. Hellebori albi, *een half scrupel.*
Olei ligni Rhodii, *een scrupel.*

Vermengt en maakt dit t'zamen tot een fyn Poeder.

Pulvis ad suffitum.

℞ Benzoin optimi,
Styracis calamitæ, *van elx ij drachmen.*
Succini citrini, *een drachme.*
Caryophyllorum,
Mastichis,
Gummi Juneperini,
Ligni Aloës gummosi,
van elx een half drachme.

Vermengt en maakt dit alles tot een grof Poeder.

Dit gebruikt men om te rooken, waar toe men 't op wat vuur strooit,

Pulvis ad Vermes.

℞. Semin: Zedoäriæ, ij *onçen.*
Florum Tanaceti,
Foliorum Scordii, *van elx een onçe.*
Corallinæ, vi *drachmen.*

Vermengt en maakt dit alles tot een fyn Poeder.

Men geeft het in tot een vierendeel loods, met andere middelen vermengt, en is zeer dienstig voor de wormen.

VIII. AFDEELINGE.

Van de Pillen.

Pilulæ Cachecticæ.

℞. Gummi Ammoniaci puriſſimi in granis,
Aloës lucidæ, *van elx* vi *drachmen.*
Chalybis, *met zwavel bereidt,* v *drachmen.*
Olei Caryophyllorum,
Aniſi, *van elx een half ſcrupel.*

Maakt dit met genoegzaam Brandewyn volgens de kunſt tot een klomp.

Deze zyn ook goet om de taaye zuure ſlym te purgeeren, de winden te breeken, &c.

Men neemtze in, doch op eenmaal zelden hoger als tot anderhalf drachme, onder iets anders vermengt.

Extractum Catholicum.

℞. Pulpæ Colocynthidos, vi *drachmen.*

Radic: Hellebori nigri,
Agarici albi, *van elx een half once.*

Laat hier uit door Brandewyn een tinctuur getrokken worden, doende by het doorklenzel.

Aloes lucidæ, *een once.*
Scammonii præparati, *een half once.*

't Geen men dan op een klein vuur tot de dikte van pillen uitdampt.

Dit purgeert in 't gemeen alderleie quaade humeuren.

Men geeft het in, doch op eenmaal zelden hoger als een Schrupel tot Pillekens gerolt, of onder wat anders vermengt.

Pilulæ Ruffi, seu Antipestilentiales communes.

℞. Aloes lucidæ, ij *oncen.*
Myrrhæ rubræ, *een once.*
Croci optimi, *een half once.*

Maakt dit met genoegzaam Brandewyn volgens de kunst tot een klomp.

Deze purgeert zachtjes, zuyvert de scherpe zuure, vuile humeuren, verdryft de wormen, en alle verrottingen: &c.

Men

Men geeftze in alleen, tot een vierendeel loods, en vermengt gelyk de vorige.

Pilulæ Polychreftæ.

℞. Aloës lucidæ,
Scammonii præparati, *van elx* vi *drachmen.*
Trochifc: Alhandal,
Maftichis, *van elx* ij *drachmen.*
Croci optimi, *anderhalf drachme.*

De Aloë, Maftik en Scammonium elk byzonder geftoten zynde, brengt ze met Brandewyn tot een klomp, met thans de reft, zeer fyn gepoedert, daar onder te mengen.

Deze purgeeren de zuure, gallige, flymige vogten, &c.

Men geeft ze in, alleen tot vyftien greinen ook gelyk de voorgaande vermengt.

Pilulæ de Styrace.

℞. Myrrhæ optimæ,
Olibani albi,
Styracis calamitæ,
Succi Glycyrrhizæ, *van elx* ij *drachmen.*

Ladani puriſſimi, *een drachme.*
Croci optimi, *een half drachme.*
Opii præparati, *twee en een half ſcrupel.*

Laat dit met genoechzame Brandewyn volgens de konſt tot een klomp gemaakt worden.

Deze zyn goed tegens de hoeft uit zuure, wrange, ſcherpe vogten; tegens ſcherpe waterige opwellingen uit de maag, loſſyvigheit, ledepynen; &c.

Men geeftze in, alleen tot xxx greinen, of onder wat anders vermengt.

IX. AFDEELINGE.

Van de Trochiscen.

Trochifci albi Rhazis.

℞. Ceruffæ, x *drachmen.*
Amyli, *een half once.*
Gummi Arabici,
Tragacanthi, *van elx* ij *drachmen.*
Caphuræ, *anderhalf drachme.*

Laat dit met wit van een Ey na de konft tot Koekjes gemaakt worden.

Dezelve zyn goed in ontfteekingen, en zonderling in die der oogen.

Trochifci Alhandal.

Neemt zo veel merg van uitgeleze *Kolokwinten*, gezuivert van de zaden, met eenige druppelen oly van zoete Amandelen befprengt, en tot een fyn poeder gebracht, als 't u belieft. Maakt uit dit poeder met flym, uit gom Tragant getrokken, een klomp en daar van koekjes, die in de fchaduwe moeten gedroogdt werden. Stampt andermaal de gedroogde zeer fyn, ontfangt ze op nieuw in flym van gom Tragant: en

maakt 'er wederom koekjes van, die als voren in de schaduwe moeten gedroogt worden.

Sy purgeeren zeer krachtig de taaye slym, die de lichamen zeer benadeelt.

Men gebruikt ze tot zes grein, doch zelden alleen; maar men vermengt ze gemeenlyk onder andere genees middelen.

Trochisci Bechici albi.

℞. Sacchari albissimi, *ander half pond.*
Pulver.: Radic: Iridis Florentinæ, *derdehalf once.*
Amyli *een half once.*

Maakt hier met slym van gom Tragant, in Rozewater uitgetrokken, volgens de kunst kleine en ronde Koekjes van.

Deze zyn goed tegens de hoest uit dunne scherpe vochten, heesheit in de keel; ruimen de hoest, &c. Men neemt'er zomtyds nabelieven een van in de mond, om die daar smeltende, dan allenskens so door te slikken.

Trochisci Bechici nigri.

℞. Sacchari albiss:, *een pond.*
Succi Liquiritiæ depurati & inspissati, iv *oncen.*
Terræ Catechu depurat:
Croci, *van elx* ij *drachmen.*
Balsami Sulphuris anisati, *een drachme.*

Maakt hier met flym van gom Tragant, in Venkelwater uitgetrokken, volgens de kunst kleine en ronde koekjes van.

Deze zyn mee goed tegens de hoest, doch die uit scherpe taaye humeuren voortkomt; &c. Men gebruiktze als de vorige witte Borstkoekjes.

Trochisci de Myrrha.

℞. Myrrhæ electæ v *drachmen.*
Radic: Dictamni albi,
Folior: Pulegii,
Rutæ.
Sabinæ,
Assæ fœtidæ,
Gumm: Galbani, *van elx* ij *drachmen.*

Dit alles tot een zeer fyn poeder gebracht en in sap van Byvoet, tot de dikte van honig uitgedampt, ontfangen zynde, maakt 'er volgens de kunst koekjes van.

Deze dienen byzonderlyk in de vrouwen, om de verstoppingen der maandzuiveringh te verbeteren, de taaye slymen te verdunnen, de verrottingen te weeren, en te openen, &c.

Men gebruiktze tot een vierendeel loods zelden zo alleen, maar ergens in vermengt.

Trochisci odoriferi.

℞. Ladani purissimi, ij *oncen.*
Styracis Calamitæ,
Benzoin optimi, *van elx een once.*
Ligni Aloës, *een half once.*
Moschi, *een half scrupel.*

Dit alles tot een zeer fyn poeder gebracht en in slym van gom Tragant, met Rozewater uitgetrokken, ontfangen zynde, maakt 'er volgens de kunst koekjes van; waar van men tot zyn genoegen, door bydoening van Linde- of Wilgehoutkool ruikende Rookkaarsjes kan maken.

Tabellæ Purgantes.

℞. Cryftall: Tartari, *anderhalf once.*
Diagridii, iij *drachmen.*
Olei Caryophyllor: *een scrupel.*
Sacchari albissimi, *in Rozenwater gesmolten*, viij *oncen.*

Vermengt en maakt dit volgens de kunst tot koekjes.

Deze purgeeren de bittere gallige humeuren, &c.

Men gebruiktze zo alleen opeetende tot een half lood, of in iets vermengt.

X,

X. AFDEELINGE.

Van de Olyen.

Uitgeperste Olyen.

Oleum Amygdalarum dulcium.

Neemt zo veel *zoete Amandelen* als u belieft, en parst uit dezelve, fyn gestooten in een steene mortier, zonder vuur, opdatze niet garsterig werde, d'oly allenskens door een schroefpars uit.

Deze verzacht d'inwendige scherpe ziltigheden, is afspoelende, en goed tegen 't graveel, en naween der vrouwen: &c.

Men geeftze in tot een onçe, zelden alleen maar wel met iet anders vermengt.

Oleum Nucis Moschatæ, Palmæ.

Deze werden uit Indien en Guinea overgebracht.

De *Nootenmuschaatoly* is zeer verwarmende, en versterkt krachtig de maag en de harzenen, mitsgaders zeer goed om de verslapte couragie te versterken.

Men gebruiktze meest uitwendig om in de hartkolk onder 't borstbeen, ook wel boven op de gansche borst en aan de slaapen van 't hooft, &c. te stryken, of onder andere olyen, zalven, of plaasters vermengt.

Die van den *Dadelboom* is zeer goet voor verslapte, en verstuikte leeden; voor scherpe zinkingen op de borst, en in gewrichten, &c,

Men gebruiktze uitwendig, om daar mee te smeeren, of ook wel onder andere zalven, en plaasters vermengt.

Oleum Laurinum.

Deze wort uit de geluckige eilanden tot ons overgebracht.

Sy verzacht, verdeelt, verwarmt, verdryft de pynen der zenuwen, verbetert de moedigheit in de leden, hooftschilfer, &c.

Oleum Ovorum.

Neemt zo veel hart gekookte *Doyeren van Eyeren* als gy wilt, stamptze, in een steene mortier, en braatze, op 't vuur gezet, en gestadig roerende, tot dat ze rood zyn, en parst 'er, als boven de oly uit.

Zy verzacht, verbetert de lyktekenen in 't vel, doet het hair eenigzins wassen, is dien-

dienstig tot koude barsten in 't vel der handen, vingers, voeten, lippen en kloven der zuigende vrouwen tepels, &c.

Olyen door inweikinge en kookinge.

Oleum Absinthii.

℞. Summitat: Absinthii recent: *zoo veel gy wilt.*

Na datze gesneden, en in een steene mortier gestampt zyn, zo giet 'er oly van olyven over tot een behoorlyke hoogte, en laatze zo warm enige dagen lang staan weiken, daarna tot de waterige voght verteert is afgekookt, en by het sterk uitgeparste doorklenzel weder versche bladeren en toppies van Alzem gedaan, en dit zo tot driemaal toe hervat zynde, dan naar behooren uitgeparst worden,

Deze verwarmt, versterkt de leden, de walgende maag, en dood de wormen: &c. uitwendig gesmeert, of in clysteren gebruikt, &c.

Op dezelfde manier maakt men van de versse bloemen.

Ole-

Oleum Chamæmelium.
Hyperici.

Waar van de eerste pynstillende, verzachtende, ryp makende, en de winden verdryvende is, &c.

De laatste is heelende, de wormen verdryvende, dienstig op bezeerde en gepletterde plaatzen, en voor bevende leden, &c.

Beide gebruikt menze om te smeeren, ook in kruidpappen, smeeringen, clysteren &c.

Oleum Scorpionum.

℞. Scorpiones, *ten getalle van dertig.*

Laatze in een glaze vat met eennaauwen hals, met *een pond Oly van Olyven* overgoten zynde, eenigen tyd in de Hondsdagen in de zon staan weiken.

Deze verzacht de pynen in de lenden, en de nieren, ook pynlyk wateren, &c.

Men gebruiktze om daar mede de lendenen, liesschen, buik &c. te smeeren.

Oli-

Oleum Carminativum.

℞. Summitat: recent: Anethi,
Fœniculi,
Rutæ, *van elx* iij *han-devol.*
Flor: recent: Chamæmeli iv *han-devol.*
Semin: Carui,
Cumini, *van elx* ij *onçen.*
Olei Olivarum, iij *ponden.*
Vini gallici, viij *onçen.*

De enkele dingen gesneden en gestoten zynde, weikt ze eenige dagen in den oly op een warme plaats; kookt het daarna tot dat de vocht vervlogen is, en bewaart den sterk doorgewrongen oly.

Deze verwarmt, verdryft de windige steekingen in de buik, verdeelt soodanige dikte in de leden, over 't lyf, &c. Men gebruikt ze ook om te smeeren, in clysteren, kruidpappen: &c.

Oleum Castorei compositum.

℞. Castorei, *een drachmen.*
Euphorbii, *een half onçe.*

Fo-

Folio: Sabinæ recent: vi *drachmen.*
Salis armoniaci vulgaris, *een half drachmen.*
Lumbricorum terreſtrium præp. vi *drachmen.*
Vini odoriferi, iv *oncen.*
Olei Olivarum, *anderhalf pond.*

Laatze volgens de konſt in een badt, tot dat de wyn verteert is, gekookt, en dan ſterk als de vorige uitgeparſt worden.

Deze verdryft de krimpingen in de zenuwen verſterkende dezelve, verbetert de ſcharpe, taaye pyn verweckende humeuren in de leden, jicht &c. uitwendig daar mede geſmeert; &c.

Oleum Nervinum.

℞ Folior: recent: Rorismarini,
Abrotoni,
Salviæ,
Thymi,
Organi Cretici, *van elx* ij *handevol.*
Flor: recent: Lavendulæ, *een handvol.*
Semin: Sileris montani, *een once*
Vina gallici, viij *oncen.*
Olei Olivarum, iij *ponden.*

Laat

Laatze na weikinge en kookinge als de voorgaande ſtyf uitgeparſt worden.

Deze verdryft de pynen in 't hooft, verſterkt de zenuwen; verjaagt de winden;&c.

Men gebruiktze als de vorige.

Oleum Stomachicum,

℞. Radic:Calami aromatici, ij *onçen*
Herb: recent: Abſinthii vulg: iij *handevol.*
Menthæ crispæ, ij *handevol.*
Baccar: Lauri recenter excort: *anderhalf once.*
Maſtichis, vi *drachmen.*
Styracis Calamitæ.
Tacamahacæ, *van elx een half once.*
Vini Gallici, vi *onçen.*
Olei Olivarum, iij *ponden.*

Laatze ook na een genoegzame weikinge en kookinge, als de vorige, ſtyf uitgeparſt worden.

Deze verſterkt de maag, en alle deelen in den buik, verbetert het heftig braken, den buikloop, 't colyk, &c. Men gebruiktze als de vorige.

Li-

Liquor Myrrhæ.

℞ Myrrhæ electæ, *tot poeder gestoten, zo veel gy wilt.*

Doetze in hart gekookte witten van Eyeren, die in 't midden langs doorgesneden, en daar de dooyers uitgenomen zyn, laat ze dan met een draad, wel 't samen gevoegt, omwonden worden; en in een kelder opgehangen zynde, zal de olyachtige voght daar uit syperen.

NB. Men moet dit altoos versch maken.

XI. AFDEELINGE.

Van de Salven.

Unguentum album Camphoratum.

℞. Olei Olivarum, *een pond.*
Ceræ albæ, iij *onçen.*

Gesmolten zynde, doet'er by

Cerussæ, *een half pond.*

En dan, als het wat verkoelt is, nogh

Camphora, vi *drachmen.*

Vermengtze, en laatze volgens de konst tot een Salf gemaakt worden.

Deze is goed tegens vochtinge smertingen, peukkels, verbrandingen; droogt zeer op, &c.

Unguentum ad Ambusta.

℞. Cortic: median: Sambuci, ij *onçen.*

Weikt en kookt deze in een pond *Raap-oly*, en doet dan by d'uitgeparste oly

Axun-

Axungiæ Ovillæ,
Ceræ flava, *van elx* iij *onçen.*

Dit gesmolten zynde, strooit 'er in onder een geduurige roering

Pulver: Cerussa,
Minii, *van elx* iij *oncen.*

En mengt 'er als 't een weinig verkoelt is, dan onder

Camphoræ, *fyn gewreven*, ij *drachmen.*

Vermengtze en laatze volgens de konst tot een salf gemaakt worden.

Dit is goed tegens de brand, die iemant door vuur of heet water, &c is overgekomen; verkoelt, en doet de gebrande korst afweiken en scheiden, trekt de pynen en hitte daar uit &c.

Unguentum Basilicum.

℞. Ceræ flavæ,
Picis navalis,
Rasinæ, *van elx* viij *onçen.*
Olei communis, xij *onçen.*

Vermengtze en laatze volgens de konst tot een zalf gemaakt worden.

Deze trekt d'etter uit in de gezwellen, maakt die ryp, en open zynde bestrykt men de wieken daar mede.

Un-

Unguentum Deſiccativum rubrum.

℞. Olei communis, xiij *onçen.*
Ceræ albæ, iv *oncen.*

By deze, geſmolten zynde, doet'er by
Pulver: Lapidis calaminari iv *onçen.*
Boli armenæ,
Lithargyrii,
Ceruſſæ, *van elx* iij *onçen.*
Camphoræ, iij *drachmen.*

Vermengtze, en laatze volgens de konſt tot een ſalf gemaakt worden.

Deze droogt wel op, maakt vleeſch in de holle wonden en gezwellen, verſterkt d'omleggende kanten, &c.

Unguentum ad Flatus.

℞. Oculor Populi arboris recent: viij *onçen.*
Axungiæ porcj, iv *ponden.*

Laat de popelierknoppen, geſtooten zynde, in de reuzel weiken, tot dat de vol-

gende kruiden op haar kragtigst in de zomer verzamelt zyn; vervolgens.

℞. Summitat: recent: Abrotoni,
Anethi,
Menthæ,
Tanaceti *van elx* ij *onçen*.
Flor: recent: Chamæmeli,
Meliloti, *van elx* iij *handevol.*
Sem: Cummini, ij *onçen*
Sileris montani, *een onçe.*

Als nu de kruiden, bloemen, en zaden gekneust en gesneden zyn, wordenze vermengt met de *Popelierknoppen* en de *Reuzel*, en eenige dagen te zamen weggezet; dan werd 'er viij *oncen Franse wyn* by gedaan, en op langzaam vuur gekookt tot de vochtigheit verwazemt is, wyders doorgezegen en uitgeperst, by 't uitgeperste doende

Olei stillat: Anisi,
Carui,
Menthæ *van elx* ij *drachmen.*

Mengt en maakt dit volgens de kunst tot een salf.

Un-

Unguentum Fuſcum.

℞, Colcothar Vitroli, *of* Terræ
Vitrioli dulcis : ij *onçen*.
Aceti, *waar in genoegzaam* Chelidonium majus *eenige dagen gemeukt heeft*, *thans uitgeparſt*, iij *oncen*.
Phlegmatis vitrioli, ij *oncen*.
Flor: Æris : x *drachmen*.
Mellis deſpumati, vi *oncen*.

Vermengt en maakt dit volgens de kunſt tot een ſalf.

Dit maakt een korſt in de gezwellen, byt het quade vleeſch weg, &c.

Unguentum Digeſtivum.

℞. Olei Olivarum *een pond*.
Ceræ flavæ, iv *onçen*.
Reſinæ *een half pond*.

Dit geſmolten zynde, doet 'er by
Gummi Elemni, *een onçe*.
Terebint: venetæ, viij *onçen*.
Crocis ij *drachmen*.

En ſtrooit 'er ten laaſte in
Pulver: Maſtichis,
Thuris, *van elx een once*.
Myrrhæ, *een half onçe*.

Vermengtze, en laat 'er volgens de konst een salf afgemaakt worden.

Deze is goed om een korst in een gezwel te doen rotten, etterdragen, en ryppende te heelen, op een wiek gestreeken, &c.

Unguentum Odoriferum.

℞. Axungiæ Porcinæ, *die versch, van zyn velletjes gezuyvert, en met Rozewater ter degen gewosschen is*, ij *ponden.*

Gesmolten zynde, doet 'er de volgende poeders by, besloten in een zakje namentlyk

Pulver: Radicis Iridis florentinæ, vi *drachmen.*
Styracis Calamitæ,
Benzoin, *van elx een halfonçe.*

Van 't vuur genomen, laat het zo eenige dagen staan; smelt 'et daarna en kookt 'et op; roert thans het vet, gewrongen door linnen, met een houte spatel; tot dat'et kout is, onder 't roeren daar onder vermengende

Olei ligni Rhodii ij *drachmen.*
Caryophyllorum, *een drachme.*

Ver-

Vermengt zynde, laatze volgens de konst tot een Salf gemaakt worden.
Deze geeft een goede reuk van zich, verbetert de quade lucht, die in 't asemhalen schadelyk zou zyn, vesterkt de herssenen &c.

Unguentum ad Scabiem.

℞. Lithargyrii auri, vi *onçe.*
Sulphuris citrini, *anderhalf once,*
Terebinthinæ, iij *onçen.*
Butyri recentis, vi *drachmen.*
Olei Olivarum, *een pond.*
Liquoris Tartari ij *drachmen.*

Laatze, vermengt zynde, volgens de konst tot een salf gemaakt worden.
Deze is goed tegens ruidde, schurftheit; puistige jeuckingen, &c. morgens en avonds daar mede gesmeert, &c.

Unguentum ad Vermes.

℞ Folior: recent: Abrotoni,
Absinthii,
Rutæ,
Scordii;
Tanaceti *van elx een handvol.*
Pulpæ Colocynthidos, *een half once.*

Kookt deze in twee en een half pond *Oleum Absinthii*, die door weiking en koking gemaakt is, by welk doorwringzel men dan doet

Fellis Taurini inspissati, *een half once.*
Aloes hepaticæ, vi *drachmen.*
Euphorbii, ij *drachmen.*
Myrrhæ, *derdehalf drachme.*
Salis Armoniaci, iij *drachmen.*
Ceræ, *zoo veel genoeg is.*

Laatze vermengt, en volgens de konst tot een salf gemaakt worden.

Deze dient om de wormen te dooden, en te verdryven; maakt opening en stoelgang, &c. 's avonds en morgens den buik warm daar mede gesmeert,

Balsamum anti-Apoplecticum.

℞. Olei nucum moschat: expressi, *een half once.*

Smeltze in een zilvere lepel, doet'er dan by

Olei

Olei Cinnamomi, *een half drachme.*

Caryophyll: *een half ſcrupel.*
Lavendulæ,
Majoranæ, *van elx* xv *druppen.*
Rorismarini,
Succini albi, *van elx een halfſcrupel.*

Ambræ griſeæ, *in den voornoemden* Oleum Cinnamomi *geſmolten, een ſcrupel.*

Moſchi, *met* Tinctura Cinnamomi *gewreven en ontdaan, een half drachme.*

Zibetti Orientalis, ij *ſcrupels.*

Vermengtze t'zamen wel in een vyzeltje laatze daarna faechtjes ſmelten onder 't geſtadig omroeren met een ſpatel ; en zetze dan terſtond in kout water te verkoelen.

Deze is goed tegens de popelſy, vallende ziekte, termynen of ſluipjes; verfriſt de levendige geeſten, verquikt het gemoet, en geeft een goede reuk, &c. onder de neus, in de ſlapen van 't hoofd, op de kruin, in de nek, aan de palm van de handen, en 't hol der voeten geſtreken.

Balſamum Stomachicum.

℞. Maſtichis electæ.
Gum: Tacamahacæ,
Thuris, *van elx een half once.*
Doet hier by, fyn geſtoten zynde,
Olei Nucum moſchat: expreſſi, *twee oncen en een half.*
Smeltende daar by doende
Olei ſtill: Caryophyllorum,
Macis,
Menthæ, *van elx* ij *drachmen.*
Abſinthii, *anderhalf drachme.*
Balſami Peruviani, *een half once.*

Vermengtze, en laatze volgens de konſt tot een Balzem gemaakt worden.

Deze verſterkt de maag, is goed tegens 't braaken, buikloop, katarnen, &c. daar mede warmpjes geſmeert avonds en morgens.

Balſamum Vulnerarium.

℞ Olei Hyperici, *een half pond.*
Vini gallici, iv *oncen.*

Laat

Laatze t'zamen kooken, tot dat de wyn bykans vervlogen is, dan daar bydoende

Gummi Elemni, *anderhalf onçe.*
Terebinthinæ Venetæ, ij *onçen:*
Olibani,
Myrrhæ, *van elx een half onçe.*

Vermengt zynde, laatze volgens de konst tot een balsem gemaakt worden.

Deze maakt wel etter, vleesch, en heelt, warm daar in gedaan, &c.

XII. AFDEELINGE.

Van de Plaasters.

Emplastrum Diapalma.

℞. Olei Olivarum veter: *derdehalf pond:*
Palmæ, *een half pond.*
Lithargyrii auri, *zeer fyn gewreven, twee pond.*

Als daar genoegzaam regenwater by gegoten is, zo laat het op een zacht vuur kooken, het gestadig omroerende; met een palmhoute spatel, tot dat het de dikte van een weeke Plaaster bekomt, voorts daarby doende.

Axungiæ Porcinæ, *behoorlyk gezuivert,* ij *ponden.*

Herkookt dit alles tot een behoorlyke dikte, en strooit 'er, van 't vuur genomen, en wat verkoelt zynde, dan in

Chalcithidis ustæ of Vitrioli albi, iv *onçen.*

Vermengt en maakt dit volgens de konst tot een Plaaster,

Deze verkoelt de hitzige zweeren, verbetert

tert de ſcherpe zuurigheden in dezelve, droogt op, doet de huyd groeyen, en heelt wel, &c.

Emplaſtrum Diachylon cum Gummi.

℞. Olei Chamæmelini, iv *ponden.*
Lithargyrii auri, ij *ponden.*

Kookt dit na eene bydoening van genoegzaam regenwater, onder een geſtadige omroeringe, tot de dikte van een Plaaſter, daar by doende.

Ceræ flavæ, *een half pond.*
Gummi Ammoniaci;
Galbani,
Opoponacis,
Sagapeni, *in Brandewyn ontdaan, en weder dik gemaakt, van elx* iv *oncen.*
Terebinthinæ, *een half pond.*

Vermengt, en laat dit volgens de kunſt tot een Plaaſter gemaakt worden.

Deze zuyvert, maakt etter, en haaltze uit, verdeelt de hardigheden, rypt gezwellen, en geneeſtze, &c.

Emplastrum è Lapide Calaminari.

℞. Pulver: Lapidis calaminaris præparati, *een half pond.*
Lithargyrii auri, *derde half onçe.*
Mastichis, *anderhalf onçe.*
Minii,
Sevi Ovilli *van elx* vi *oncen.*
Resinæ Pini, *derdehalf onçe.*
Terebinthinæ Venetæ, *anderhalf onçe.*
Ceræ flavæ, iv *onçen.*
Camphoræ, ij *drachmen.*
Olei Olivarum, *zoo veel genoeg is.*

Laat dit vermengt zynde, volgens de konst tot een Plaaster gemaakt worden.

Deze verdroogt, en maakt vel; derhalven heeltze ook krachtig.

Emplastrum Gummi-Croceum.

℞. Ceræ flavæ;
Colophoniæ,
Picis navalis, *van elx een een half pond.*

Laat dit op een zeer klein vuur allenskens smelten; doende by 't gesmoltene

Gummi Ammoniaca,
Galbani, *door brandewyn gezuivert, van elx* ij *onçen*.
Terebinthinæ, iij *onçen*.

Ten laatste daar in strooyende

Pulver: Croci Angelici, *een onçe*.
Mastichis,
Myrrhæ,
Thuris, *van elx* ij *onçen*.

Vermengt, en maakt het volgens de konst tot een Plaaster.

Deze is goed om een t'zamenvoegzel aan gebroke beenen te maken, om vleessige en klierige verhardingen te verdeelen; de leden te versterken, &c.

Emplastrum Magneticum. Arsenicale.

℞. Gummi Ammoniaci,
Galbani,
Sagapeni, *door Brandewyn gezuivert, van elx anderhalf onçe*.
Terebinthinæ Venetæ,
Ceræ citrinæ, *van elx* ii *onçe*.

Dit alles gesmolten, van 't vuur afgezet, en zo lang geroert zynde, tot dat 't de

dikte

dikte van een Plaaſter bekomen heeft; doet 'er dan by

Magnetis arſenicalis, *anderhalf onçe.*
Terræ Vitrioli dulcificatæ, *een half onçe.*
Olei Succini, *een onçe.*

Vermengt, en maakt het volgens de konſt tot een Plaaſter.

Deze doet de peſtbuilen rypen, week worden, dryft de etter uitwaarts, neemt de quaadaadigheit tot zich, &c.

Emplaſtrum Mercuriale.

℞. Axungiæ Porci, *na behooren gezuivert*, *een pond.*
Lithargyrii auri, *een half pond.*
Gummi Ammoniaci,
Terebinthinæ,
Mercurii vivi, *in Terpentyn uitgebluſt*, *van elx* ij *onçen.*

Vermengt en maakt dit volgens de konſt tot een Plaaſter.

Deze verdryft de pynen in de gewrigten, uit ſcherpe ziltige zuure vogten voortkomende, ook de harde knobbels, &c.

Em-

Emplaſtrum de Sapone.

℞ Saponis Venetæ,
Ceruſſæ,
Minii, *van elx* v *onçen.*
Olei Olivarum, *een pond.*
Camphoræ, *een onçe.*

Laat dit alles volgens de konſt tot een Plaaſter gekookt worden.

Deze gebruikt men in de jicht, flerecyn, of podagra, &c. verkoelt, en droogt ſterk d'invloeyende zuure vogten, &c,

Emplaſtrum Stichticum.

℞ Pulver: Radic: Ariſtolochiæ, *beide zoorten*, *van elx anderhalf onçe.*
Lithargyrii auri, *anderhalf pond.*
Myrrhæ rubræ,
Olibani, *van elx een onçe.*
Gummi Ammoniaci,
Bdellii, *door Brandewyn gezuivert, van elx* iij *onçe.*
Galbani, *door Brandewyn gezuivert*, ij *onçe.*

Tere-

Terebinthinæ Venetæ, iv *onçen.*
Refinæ pini, ij *onçen.*
Olei Chamæmelini,
Scorpionum, *van elx een pond.*

Laat dit alles vermengt, en volgens de konst tot een Plaaster gemaakt worden.

Deze heelt de steeken en wonden, oude zweeren, en doet vleesch groeyen, verzacht der zelver pynen, &c.

Emplastrum Stomachicum.

℞. Pulver: Baccarum Lauri mundatarum, iij *onçen.*
Radic: Calami aromatici.
Fol: Absinthii pont: *van elx een onçe.*
Menthæ crispæ, vi *drachmen.*
Mastichis pellucidæ, iij *onçen.*
Caryophyllorum aromaticor:
Macis, *van elx een half onçe.*
Terebinthinæ Venetæ,
Laudani puriss: *van elx een onçe.*

Taca-

Tacamahacæ, iij *onçen.*
Gum: Elemni, ij *onçen.*
Ceræ citrinæ, *een pond.*
Olei Stomachici, iv *onçen.*

Laat dit alles vermengt, en volgens de konſt tot een Plaaſter gemaakt worden.

Deze verſterkt de maagh, verdryft de wormen, winden, en wringende pynen in den buik, verwekt d' appetyt, verbetert de walgachtige weedom, is goed tegens de loop, en 't braken, &c.

Cerotum è Cumino.

℞. Pulv: Sem: Cumini, iij *oncen.*
Baccarum Lauri, *anderhalf once.*
Fol: Mentha criſpæ, *een half once.*
Gummi Bdellii,
Galbani, *door Brandewyn gezuivert, van elx* ij *oncen en een half.*
Olei Chamæmelini iv *oncen.*
Nucis moſchatæ expreſſi, *een half once.*
Terebinthinæ Venetæ, *een once.*
Reſinæ pini iij *oncen.*
Ceræ citrinæ, viij *onçen.*

Laat

Laat dat alles verméngt, en volgens de konſt tot een Plaaſter gemaakt worden.

Deze breekt en verdryft de winden, en pynen in de borſt, in den buik, in de leden, daarze eenige dikte vertoonen, &c.

XIII.

XIII. AFDEELINGE.

Van de Geeſten.

Spiritus Vini rectificatus.

Neemt zo veel *Brandewyn* als gy wilt, doet ze in een kolf met een lange hals tot omtrent de helft, en lokt 'er door een zeer langzaam vuur, op de wyze van een dampvat, de geeſt uit, daar mee voortvarende tot dat 'er de kracht uit is.

NB. Deze Geeſt, indienze wederom overgetrocken wort, zal een *Alkohol vini* wezen, dat is een geeſt van Wyn, die van al zyn overig ſlymig water ontlaſt is.

Deze is zeer dienſtig om de kracht en 't wezen van andre dingen uit te trekken, &c. ook voor een zwakke Maagh.

Men gebruikt hem tot een onçe, of alleen, of ook onder iets anders vermengt.

Spiritus Vini Tartariſatus.

℞. Tartari albi crudi, x *onçen.*

Maakt hem tot een poeder, giet 'er achtentwintig onçen van de beſte *Brandewyn* op, en laat 'er na de vermenging de Geeſt uit:

uit een laage kolf door klein vuur afgetrokken worden.

Deze is krachtiger als de voorgaande om uit yder enkel geneesmiddel de kracht en 't wezen te trekken; het doet wel zweeten, en 't dryft pis voort, &c.

Spiritus Aromatico-Oleosus.

℞. Cinnamomi acuti,
Flaved: Cortic: Aurantiorum,
Citriorum,
Nucum Moschat:
Macis, *van elx* ij *drachmen.*
Salis Tartari, *een half once.*
Spiritus Salis armoniaci, iv *oncen.*

Stelt dit vierentwintig uuren te week; doet 'er dan twalef oncen *Brandewyn* by, en laat 't andermaal twalef uuren weeken, waar na men de geest volgens de konst overhaalt.

Deze versterkt het harte, de maag, en klierachtige deelen, verfrischt het bloed, verdryft de flaauwten en benautheden; is goed tegens 't verkouden, &c.

Spiritus Cardiacus.

℞. Flaved: Cortic: Citriorum recent.
een pond.

Ra-

Radic: Angelicæ, iij *onçen.*
Cinnamomi acuti, ij *onçen.*
Nucum moſchat: *anderhalf once.*
Salis Armoniaci,
Tartari, *van elx* ij *drachmen.*

Geſneden en geſtoten zynde, giet 'er tweënzeventig onçen vande beſte *Brandewyn* op, en haalt de geeſt na een geringe meuking volgens de konſt over.

Deze is een byzondere hartſterkinge, in vuurige ziekten, peſttyden, en voor een quade maag; doet wel zweeten, &c.

Men gebruikt hem tot een half onçe onder een bequaam vocht gemengt.

Spiritus Carminativus.

℞. Radici Angelicæ, *een onçe.*
Galangæ minoris,
Imperatoriæ,
Zedoariæ, *van elx* iij *drachmen.*
Folior: Rorismarini,
Majoranæ, *van elx een handvol.*
Menthæ ij *handevol.*
Semin: Dauci Cretici,
Sileris montani, *van elx een onçe.*

Cin-

Cinnamomi acuti, *anderhalf once.*
Elaved: Corticum Aurantior: *een half once.*
Nucum moschat:
Macis, *van elx* iij *drachmen.*
Caryophyllorum, ij *drachmen.*

Gesneden en grofjes gestampt zynde, giet'er achtenveertig onçen van de beste *Brandewyn* op; en haalt de geest na een behoorlyke weeking volgens de konst al destilleerende over.

Deze verdryft de winden, krimpingen des buyx, de wormen, 't kolyk uit verkoudtheit en slym, versterkt de maag, het harte, en harssenen; is goed in Pesttyden te gebruiken op de manier als de voorgaande,

Spiritus Matricalis.

℞. Mastichis,
Myrrhæ,
Olibani,
Succini, *van yder* ij *onçen.*
Spiritus vini rectificati, ij *pond.*

Laat dit volgens de konst gedistilleert worden.

Deze versterkt de moeder, de maag, en 't gedarmte; is dienstig tegens de witte vloet, buikloop, braaken, &c.

Men gebruiktze als de voorgaande.

Spiritus

Spiritus Salis Armoniaci.

℞. Salis Armoniaei,
Tartari, *van elx een pond.*

Yder byzonder gestoten, en vermengt zynde, doet 'et op een glaze wel gesterkte kolf, daar op gietende tweëndertig onçen regenwater; distilleert 'er dan met een klein vuur op zand zestien onçen van, en bewaart de overige min sterke geest bezonder.

Deze is zeer doordringende, goed tegens benaauwde koortzen, opstyginge, moederziekte, poplesy, geraaktheit, &c.

Men gebruiktze onder de neus te houden, en eenige druppen tot acht toe, in iets anders vermengt, in te geven.

Spiritus Cornu Cervi.

℞. Frustulorum Cornu Cervi, *zoo veel gy wilt.*

Vult een retort hier mee ten halve, dompeltze in 't zand, en laat een wyde ontfanger daar aan gevoegt zynde, de distillatie geschieden, 't vuur by trappen tot den middelmatigsten vermeerderende, als dan zullen opklimmen een slymachtige Vocht, Geest, vlug Zout, en stinkende Oly: het vlugge zout met d' overige vogt door doorlekking van de stinkende oly gescheiden, vermengt

mengt zynde, moet in een hooge kolf op zand andermaal overgehaalt worden: 't vlugge zout mag men met den geest vermengen, of naar believen afzonderlyk bewaren.

Deze Geest gelyk ook het *vlugge Zout*, zuiveren het bloed; verdunnen, en openen, doen beide zweten, wederstaan de quaadaardige koortzen; zyn meede goed tegens de Moederziekten, lendepynen, &c.

Men gebruiktze tot een schrupel, onder iets anders vermengt, ook wel om aan te ruiken. &c.

Doch de *stinkende Oly* uitwendig om 't podagra en de jicht te verdryven.

Sipritus Lumbricorum.

℞. Lumbricorum Terrestrium, *met water afgewosschen, en dan matig opgedroogt, zo veel gy wilt.*

Laat uit deze, zonder eenig ander voght daar by te doen, de Geest door een retort volgens de konst overgetrokken worden, die men, met het *vlug Zout* vermengt, door een hoge kolf weder overhalen, en yder bezonderlyk bewaaren moet.

Deze opent de verstoppinge, dryft af de slymige vogten, stilt de pynen in de leden verwarmt, &c.

Spiritus

Spiritus Cochleariæ.

℞: Folior: Cochleariæ recentium, *een weinig gesneden*, vi *ponden.*

Doet ze in een kolf, daar op gietende vier ponden *Brandewyn*, en haalt den geest daar van al distilleerende volgens de konst over; waar van men d'eerste en laaste afzonderlyk bewaren moet.

Deze is goet in de scheurbot, opent; dringt door, verwarmt, doet zweeten en wateren, vermindert de pynen in de leden, &c.

Men geeft hem in tot een Drachme, onder iets anders vermengt,

Spiritus Levistici.

℞: Semin: Levistici, vi *onçen.*
Spiritus vini, ij *ponden.*

Laat de Geest volgens de konst gedistilleert worden.

Deze is goed in de' moederziekten, opent, verwarmt, verdunt de taaje slym, dryft wel af, &c,

Men gebruiktze als de vorige.

Spiritus Nitri simplex.

℞. Nitri purissimi, *een pond.*
Boli communis, iij *ponden.*

Na datze wel te zamen vermengt zyn, zo laat de distillatie door een retort geschieden.

Deze verkoelt, verdryft den dorst, opent, zet het water voort; is goed in brandige koortzen, &c.

Men geeft hem tot vyf of zes druppen in, onder iets anders vermengt,

Spiritus Nitri dulcis Carminativus

℞. Spiritus Carminativi, *hier voor beschreven*, xviij *oncen.*
Nitri simplicis, vi *onçen.*

Vermengtze onder malkanderen, en het vat dagelyx verscheidemalen omschuddende, zo laat (na verloop van een week) de Geest volgens de konst daar uit overgehaalt worden.

Deze opent, breekt en verdryft de winden, helpt de koockinge in de maag, verbetert den brand in de quaadaardige koortzen, &c.

Men gebruikt hem als de voorgaande.

Spiritus Salis simplex.

℞. Salis culinaris albi, ij *ponden*.
Laterum, *fyn gestoten*, vi *ponden*.

Doet dit, wel vermengt, in een steene retort, datze daar mee tot de helft vol wort, en een wyde ontfanger daar aangevoegt zynde zo laat eerst met een spaarzame hand wat vuur daar aangebracht worden, dat men, als 't slymige water wegh is, moet vermeerderen, tot dat de Geesten als wolken daar uit al te maal overgekomen zyn: scheit dan de Geest door rectificatie voorts van zyn Phlegma,

Deze slist de dorst, is goed in de Pest, en quaadaardige brandende koortzen, dood de wormen, dryft het graveel af, wederstaat de verrottingen, &c.

Men gebruikt hem als de voorgaande.

Spiritus Salis dulcis.

℞. Spiritus Salis, *van zyn slymige vocht wel gezuivert*, iij *onçen*.
Vini rectificati, ix *onçen*.

Laatze door een glaze helm volgens de konst gedistilleert worden.

Deze is pisdryvende, verbetert de quaad-

aardige peſtilentiaale ziekten, bluſcht den dorſt, wederſtaat de verrottinge, opent de verſtoppingen, &c.

Men gebruikt hem als de voorgaande.

Aqua Fortis.

℞. Nitri puriſſimi, *een pond*.
Vitrioli exſiccati, ij *ponden*.

Doetze, wel vermengt zynde, in een yzere pot met een ſteene helm voorzien, die een zeer wyde pyp heeft; en een aarde of ſteene ontfanger, welke wyd genoeg is, daar aangehecht zynde, ſoo laat 'er, na dat alles zeer vaſt toegelymt is, volgens de konſt een diſtillatie geſchieden, hebbende het vuur allenskens vermeerdert tot de hoogſte trap toe. Maar laat de ontfanger geduurig met koud water nat gemaakt worden, op dat de dampen te meer verdikken; als alles kout geworden is, zoo ontfangt en bewaart de voght.

Dit is een byzondere voornaame vogt om uit alle metaalen haar kracht en wezen te trekken, die te ontdoen, en te ſcheiden, &c.

XIV. AFDEELINGE.

Van de Tincturen en Elixirs.

Tinctura Alexipharmaca.

℞. Rasur: ligni Saſſafras,
Radic: Angelicæ,
Imperatoriæ, *van elx een onçe.*
Flaved: Cort: Aurantiorum,
Pomor: Chinæ, *van elx een half onçe.*
Foliorum Rutæ, *anderhalve hand vol.*
Salviæ, *een handvol:*
Caryophyllorum,
Nucum moſchat: *van elx* iij *drachmen*

Na datze geſneden en geſtampt zyn, zo giet'er derdehalf pond van de beſte *Brandewyn* op, zetze drie dagen teweik, daarna trekter twee derdedelen door 't diſtilleren af; in de gediſtilleerde Geeſt op nieuws doende,

Radic: Contrajervæ, *een onçe.*
Foliorum Scordii, ij *handvol.*
Myrrhæ rubræ, vi *drachmen.*
Croci optimi, ij *drachmen.*

Laatze t'zamen, dicht besloten, veertien dagen of meer staan meuken, giet dan de Tinctuur zachtjes af.

Deze is goet in pesttyden tegens allerly quaadaardige ziekten, verjaagt het venyn, versterkt het harte, de maag, en herssenen, opent de verstoppingen, doet wel zweeten, &c.

Men gebruiktze tot een halfonçe, of alleen, of met iets anders vermengt.

Tinctura Regia.

℞. Ambræ griseæ, *een scrupel.*
Moschi, *een half scrupel.*

Laatze in een half drachme *Kanarizuiker* ontfangen, en t'zamen gemengt worden, tot datze wel met malkanderen vereenigt zyn, doet 'er dan by twe onçe *overgehaalde Brandewyn*, steltze zes dagen te weik, en laat daarna de tinctuur klaar en zoetjes van de vuyligheden afgegoten worden.

Deze geeft overal, daar men eenige droppeltjes by doet, een heerlyke reuk en geur van zich, tot verfrissinge des bloeds en der levendige geesten, vervrolykt het gemoed, versterkt de herssenen; doch de vrouwen moeten dit zeer voorzigtig gebruiken.

Tinc-

Tinctura Cinnamomi.

℞. Cinnamomi, *de alderſcherpſte*,
grofgeſtampt, *een onçe*.

Doetze in een phiool, daar opgietende acht onçen van de beſte *Brandewyn*; laat ze dan eenige dagen in 't zand te week ſtaan, de phiool zomtyds eens omſchuddende, waarna men de Tinctuur zachtjes afgiet.

Deze verquikt de maag, en 't harte; verfriſcht het bloed; verſterkt de moeder; verwarmt, &c.

Men gebruiktze als de voorige.

Op dezelfde manier wordt gemaakt de

Tinctura Cort: Winterani, Ligni Colubrini.

Tinctura Croci.

℞. Croci optimi, *een onçe*.
Spiritus vini optimi, viij *onçen*.

Laat hier uit volgens de konſt een Tinctuur getrokken worden.

Deze verſterkt de maag, 't hart, de moe-

der; verfrischt het bloed, doet ook zweeten, en is in quaadaardige ziekten dienstig, &c.

Men geeftze in tot acht á tien druppelen, in iets vermengt.

Op dezelfde manier word gemaakt de

Tinctura Catechu.

Tinctura Kinæ Kinæ.

℞. Cortic: Kinæ Kinæ pulver: *een onçe.*

Liquor Nitri fixi, *een half onçe.*

Spir: Vini optimi, viij *onçen.*

Laat hier volgens de konst een Tinctuur uit getrokken worden.

De eerste hier van versterkt de maag, en de herssenen; verbetert het braaken, doet de buikloop ophouden, verdroogt de vochtige zinkingen, bevestigt het tandtvleesch; &c.

Men gebruikt'er weinige druppen af inwendig, en uitwendig in mondwaters vermengt.

De andere is dienstig tegens tussenposige koortzen, doet wel zweeten, opent en verdroogt d'overtollige fyne voghtigheden, &c.

Men.

Men gebruiktze tot een drachme met iet anders vermengt.

Tinctura Castorei.

℞ Castorei optimi, *tot poeder gebracht*, *een onçe.*

Doetze in een phiool, daar op gietende een half onçe *Liquor Tartari*, op dat het poeder matig nat word; laatze dan warm meuken op 't zand 24 uuren lang; giet 'er daar na acht onçen *Brandewyn* op, zetze wederom warm te meuken, twintig dagen lang, en giet dan de Tinctuur zonder de minste roering zachtjes af.

Deze versterkt de moeder, verdryft de benaude verstikkingen daar uit voortkomende, verbetert de beroertheit, het flerecyn, en vallende ziekte, &c.

Men geeftze in tot dartig druppen met iets anders vermengt.

Tinctura Gummi Laccæ.

℞. Gumm: Laccæ pulveratæ, *een half onçe.*
Aluminis usti, *een drachme.*
Spiritus Cochleariæ, *in 't distilleeren laast overgekomen*, viij *onçen.*

F 5 Meukt

Meukt dit, dicht in een phiool beſlooten zo lang in zand, tot dat de Tinctuur zich rood genoeg vertoont, welke zachtjes werd afgegoten.

Deze is goed tegens de ſcheurbot in de mond, en beveſtigt de waggelende loſſe tanden, &c.

Men gebruiktze tot zes druppelen, in iets anders vermengt.

Tinctura Martis.

℞. Tartari rhenani, iij *onçen.*
Raſuræ Martis, *een onçe.*

Laatze met genoegzaam regenwater in een yzere pot eenige uuren lang kooken, de ſtoffe geſtadig met een ſpatel omroerende, en in plaats van't uitgedampte water wederom ander daar op doende, tot dat het noch koleurig genoeg geworden is; de vogt dan ſachtjes afgegoten zynde, laatze uitdampen tot de geſtalte van een dunne Syroop.

Deze opent de verouderde verſtoppingen der ingewanden des buiks, der vrouwen moeder; verbetert de quynziekten, miltzucht, &c.

Men geeftze in tot een half onçe, ook onder iet anders vermengt.

Tinctura Opii.

℞. Opii crudi, *klein gesneden*, *een onçe.*
Spiritus vini tartarisati, x *onçen.*

Laat 'er volgens de konst een Tinctuur uit trekken.

Deze verwekt slaap, verzacht de pynen, stilt braaken; stopt de buikloop, &c.

Men geeftze tot vyf druppelen, in iets anders vermengt.

Tinctura Myrrhæ.

℞. Myrrhæ electa, *anderhalf onçe.*
Liquoris Nitri fixi, vi *drachmen.*

Laatze vierenwintig uuren staan weeken, giet'er dan xij onçen *Alcohol vini* op; stelt het op nieuw eenige daagen te meuk, en giet dan de Tinctuur zagtjes af.

Op zelfde wyse maakt men

Tinctura Succini flavi pellucidi.

Tinctura Tartari.

℞. Salis Tartari ad colorem cæruleum calcinati, iv *onçen.*

Doetze in een phiool, daar op gietende tien onçen *overgehaalde Brandewyn*, zetze

op 't zand eenige dagen en nagten lang warm te meuken, tot dat zich in de Tinctuur een roode coleur vertoont, welke dan door doorlekking van haar vuiligheit gescheiden word.

Deze opent ſterk de verſtoppingen, verdunt de ſlymigheden, zuivert het bloedt, wederſtaat de quaadaardige ziekten. doet wel waterloſſen, &c.

Men geeftze in tot dartig druppelen in iets vermengt.

Tinctura Theriacalis.

℞. Theriacæ noſtræ, iij *onçen*
Spiritus vini optimi, *een pond.*

Laatze in een phiool dicht toegedaan eenige dagen lang op 't zand warm ſtaan meuken.

Deze is nuttig in peſt, quaadaardige ziekten; opent; ſtilt de pynen in de leeden, doet wel zweeten; verſterkt de maag, de herſſenen, &c.

Men geeft ze tot twee drachmen in iets anders vermengt.

Tinctura anti-Nephritica.

℞. Radic: Saxifragiæ,
Baccar: Juniperi.
Millepedum: *met regenwater gewosschen*,
Nucleorum Persicorum,
Ligni Nephritici veri,
Terrebinthinæ Venetæ, *van elx een half once.*
Sem: Petroselini Macedonici, vi *drachmen*.

Alles gestooten zynde dat men stampen moet, so giet 'er ij *onçen Liquor Tartari* op, op dat het poeder natworde; zet het 24 uuren warm te meuken; doet 'er dan xxiv *onçen Spiritus vini rectificati* by; laatze wederom eenige dagen lang warm staan meuken, eindelyk zo giet 'er de Tinctuur af.

Deze is goed tegens 't graveel, pynen in de nieren, ophoudingen van 't wateren; opent de verstoppingen, verdunt de slymerige vogten, &c.

Men geeftze in tot een drachme met iets anders vermengt.

Tinctura Cathartica.

℞. Radic: Jalappæ resinosæ, ij *onçen.*
Hellebori nigri, *een half onçe.*
Mechoâcannæ.
Scammonii, *van elx* vi *drachmen.*
Cinnamomi, ij *drachmen.*
Macis, *een drachme.*

Maakt dit alles tot een grof poeder, waar op men in een phiool een pond *Spiritus vini Tartarisati* giet; en dus eenigedagen in zand te meukstelt; thans giet men de Tinctuur zachjes af, met daar andermaal vier onçen *Spiritus vini Tartarisati* op te gieten, die men na een hernieude meuking afgiet, en met de vorige Tinctuur vermengt.

Deze opent en purgeert wel, als menze in geeft tot veertig druppelen, in iets anders vermengt

Spiritus vini Camphoratus.

℞. Spiritus vini optimi, *anderhalf pond.*
Camphoræ tritæ, *anderhalf onçe.*

Laat-

Laatze in zeer laauwe meukinge ſtaan, tot dat de Camfer verſmolten, en met de Brandewyn zeer vereenigt is.

Deze is doordringende, opent, verdryft de hardigheden, en wringende opgeblazentheden, doet ſterk zweeten, &c.

Men gebruiktze mede uitwendig in iets anders vermengt, ook zo wel alleen.

Van de Elixirs.

Elixir Aſthmaticum.

℞. Radic: Enulæ campanæ, *een half onçe.*
Iridis florentinæ.
Myrrhæ rubræ,
Benzoin, *van elx* iij *drachmen.*
Croci optimi, ij *drachmen.*
Sem: Aniſi, *een half onçe.*

Alle geſneden, en grofjes geſtampt zynde, zo giet'er twintig onçen *Spiritus vini rectificati* op, laatze dan veertien dagen lang warm ſtaan meuken, en ſcheit eindelyk de Elixir door 't afdruppen van de vuyligheden af.

Deze is goed tegens naarborſtigheit; verteert de ſlym; wederſtaat de verrottinge, en de quaadaardige ziekten, verbetert de ſlaauwten, &c.

Men

Men geeftze in tot een half onçe in iets anders vermengt,

Elixir Poprietatis.

℞. Aloës lucidæ,
Myrrhæ rubræ, *van elx anderhalf onçe.*
Croci optimi, *een onçe.*

Als ze tot poeder gestoten zyn, zo giet op de roode Myrrha, twee drachmen *Liquor Tartari*; steltze in een Matras wel digt gesloten vierentwintig uuren lang warm te meuken, mengt dan alles te zamen, en doet 'er vierentwintig onçen *Spiritus vini rectificati* by: zetze wederom vyftien dagen lang warm te meuken; giet dan eindelyk de Elixir zachtjes af.

Deze verhindert de verrottinge, is goed in pesttyden, tegens de scheurbot, wormen, en koortzen, doet ook welzweeten, &c.

Men geeft het in tot een drachme met iets anders vermengt.

Elixir

Elixir Stomachicum.

℞: Radic: Enulæ Campanæ,
Calami aromatici,
van elx ij *drachmen.*
Galangæ minoris,
Zedoariæ, *van elx een half onçe.*
Summitat: Absinthii,
Centaurei minoris,
van elx een vingergreep.
Macis, ij *drachmen.*
Cinnamomi, *anderhalf drachme.*
Caryophyllorum, *een drachme.*

Maakt van alle deze een grof poeder, oet het in een matras, en giet daar over chtien onçen van de beste *Spiritus vini*, aatze dan warm staan te meuken als 't voo-ige, en volgens de konst tot een Elixir ge-naakt worden.

Deze versterkt de maag, bevordert de ookinge in dezelve, verdryft de winden, vormen, en zuure slym, opent de verstop-pinge; is goed voor de borst, &c.

Men geeft hem in tot een half onçe met vat anders vermengt.

Elixir

Elixir Uterinum.

℞. Radicum Gentianæ,
Zedoäriæ,
Foliorum Sabinæ,
Myrrhæ rubræ, *van elx een half onçe.*
Castorei, *een onçe.*
Semin Levistici,
Croci optimi, *van elx* iij *drachmen.*
Macis, *anderhalf drachme.*
Camphoræ, *een drachme.*

Maakt van alles een grof poeder, doet het in een matras, giet 'er zes drachmen *Liquor Tartari*, en vierentwintig onçen *Spiritus vini rectificati* over, steltze dan als de vorige warm te meuken.

Deze is goed tegens de moederziekten, opent de verstoppingen, helpt het baaren, verdryft d' opkomende benauwtheeden, verbetert de verrottinge, verwarmt d'ingewanden, &c.

Men geeft hem in tot een drachme onder wat anders vermengt.

Elixir

Elixir vitæ.

℞. Cinnamomi acuti,
Nucis moſchat:
Macis, *van elx een onçe.*
Caryophyllorum, *een half onçe.*
Croci optimi, ij *drachmen.*
Flavedin: Cortic. Aurantiorum,
Citriorum.
van elx iij
drachmen.

Als deze alle geſneden en geſtampt zyn, giet 'er zesendertig onçen *Spiritus vini* op, teltze dan in een vat dicht toegeſlooten te neuken gelyk het voorige, en laatze volgens de konſt tot een Elixir gemaakt worden.

Deze verſterkt en verſrifcht de maag. het harte, de herſenen: ruimt den borſt; opent de verſtoppingen uit taaye koude ſlym; verdryft de winden. &c.

Men geeft het in tot een half onçe met wat anders vermengt.

XV.

XV. AFDEELINGE.

Van de gedistelleerde Olyen.

Oleum Anisi.

℞. Semin: Anisi, *grof gestampt*, iv *ponden*.
Salis communis, iv *onçen*.
Tartari crudi, ij *onçen*.
Aquæ pluvialis, xxiv *ponden*.

Laatze eenige dagen, doch niet langer als een week, staan weiken, en dan in een bequaam werktuyg gedistilleert worden; daarna scheit volgens de konst de Oly van 't water.

Deze verbreekt en verdryft de winden in de maag, moeder, buik, en in de borst, is goed tegens 't kolyk, verwarmt, &c.

Men gebruikt hem tot twintig druppen, met wat anders vermengt.

Op dezelfde manier worden gedistelleert

Ole-

Oleum è Baccis Juniperi,
Sem: Carui,
Cumini,
Fœniculi
Cort: Aurantiorum,
Citriorum.

De oly van *Jeneverbezien* opent de ver-
toppingen in den buik, moeder, nieren,
milt, dryft het water voort en de winden;
verbetert het kolyk; is goed in pesttyden,
en tegens quaadaardige ziekten,

Men geeft die in tot tien druppen onder
ets anders vermengt,

Die uit *Karwy* verdryft de winden, ver-
eert de taaye slym; opent de verstoppingen;
s goed tegens 't kolyk, pynen voor 't har-
e, en in de maag, &c.

Men geeft die in als de voorgaande, ook
gebruikt men ze wel uitwendig in smeerin-
gen, &c.

Die uit *Cumyn* verjaagt de winden, ver-
eert de taaye slym; opent de verstoppin-
gen; is goed tegens de pynen in de maag,
buik, moeder, borst, lendenen, &c.

Men gebruiktze als de voorige.

Die van *Venkel* verdryft de winden, ver-
teert de taaye slym in de borst, maag, en
lenden; helpt het zweeten voort, vermeer-
dert het zog, is goed voor die zwak van ge-
zicht zyn. Men

Men gebruiktze als de voorige.

Die uit d' *Orangieſchillen* verſterkt de maag, 't harte, de moeder, de herſſenen; verdryft de pynen in de buik, in de lendenen, doodt de wormen, &c.

Men gebruiktze als de vorige.

Die uit de *Limoen-* of *Citroenſchellen* wederſtaat de verrottinge, is goed tegen de quaadaardige ziekten, en wormen; opent de verſtoppingen, verdryft de winden: bevordert het zweeten, &c.

Men gebruiktze als de vorige.

Deze volgende worden op dezelve manier uit kruiden gediſtilleert, namentlyk

Oleum Abſinthii,
Lavendulæ,
Majoranæ,
Menthæ criſpæ,
Origani cretici,
Roriſmarini,
Rutæ hortenſis,
Sabinæ,

Doch uit bloemen.

Oleum Chamæmeli.

Uit

Uit Indië worden tot ons overgebracht.

Oleum Caryophyllorum,
Cinnamomi,
Macis.

De oly van *Alzem* verſterkt de maag, dood en verjaagt de wormen, wederſtaat de verrottinge, opent de lever, milt, en lendeklieren; bevordert het zweeten, &c.

Men gebruiktze als de vorige.

Die uit *Lavendel* verſterkt de herſſenen, moeder, en zenuwen; opent de verſtoppingen; verdryft de opkomende benauthe-den; vordert het baren, verbetert de ſlaap-zucht, &c.

Men gebruiktze als de vorige.

Die uit *Majelein* verdunt de ſlym, verſterkt de herſſenen, moeder, harte, maag en zenuwen; opent de verſtoppingen, &c.

Men gebruiktze als de vorige.

Die uit *Kruiſſemunt* verſterkt de maag, verbetert de walging, raauwigheit uit ſlym, is goed tegens de wringende pynen in de buik, wormen, ſnik, &c.

Men gebruiktze als de vorige,

Die uit *Orego* opent de verſtoppingen in de borſt, lever, en moeder; verbetert de gee-el-

le ziekte, en hoest, bevordert het zweten &c.

Men gebruiktze als de vorige,

Die uit *Rosemaryn* versterkt de herssenen, moeder, en maag; is goedt tegens de verstoppingen, vallende ziekte, slaapzucht, stinkende adem, &c.

Men gebruiktze als de vorige.

Die uit *Wynruit* versterkt de herssenen, maag, moeder: is goed tegens de pest, quaadaardige ziekten, dolle hondsbeet, en 't kolyk; opent de verstoppingen, &c.

Men gebruiktze als de vorige.

Die uit *Zevenboom* opent de verstoppingen der moeder, nieren, en klieren; is goed tegens de aamborstigheit; bevordert het baaren, &c.

Men gebruiktze als de vorige.

Die uit *Kamillen* opent de verstoppingen, stilt de pynen, verdryft de winden, bevordert het zweeten, &c.

Men gebruiktze als de vorige,

Die uit *Kruidnagelen* is goed tegen hartvang, flaeuwte, zwymeling, verdryft de benautheit, versterkt de maag, &c.

Men geeftze in tot vier druppen in wat anders vermengt.

Die uit *Kaneel* vertrischt het harte, versterkt de maag, de moeder, en zenuwen, opent de verstoppingen. vordert het baren, verbetert de flaauwten, &c,

Men gebruiktze als de vorige.

Die uit *Foely* of *Bloem* versterkt de maag, het harte; de moeder, herssenen, en zenuwen, verdryft de winden, flaauwten, hartkloppingen; verbetert de stinkende adem, &c.

Men gebruiktze als de vorige.

Oleum Ligni Rhodii.

℞. Ligni Rhodii, *dat geraspt is, zo veelgy wilt.*

Laat het in genoeg zout water volgens de Konst wieken, dan, een hantje vol of twee rauwe wynsteen daar by gedaan hebbende, afdistilleren; scheit daarna volgens de konst de oly van het water.

Deze dient om iets welriekende te maken.

Op dezelfde wyze word gedistilleert

Oleum Ligni Sassafras.

Oleum Cornu Cervi fœtidum,

Deze verkrygtmen ten dien tyde, als men de Geest van Hartshoorn distilleert, daar van hier voren is gehandelt.

Deze is goed in quaadaardige ziekten, doet wel zweeten, en dryven het wateren voort, opent, &c.

Men geeftze in tot acht druppen, onder iets anders vermengt.

Oleum Succini albi.

℞. Succini albi, *gestoten*, *een deel*.
Arenæ puræ, *door een zeef gezift*, *twee deelen*.

Doetze in een retort, tot dat des zelfs derdendeel vervult is; laatze op 't zand distilleren, allenskens het vuur versterkende en vermeerderende, zo zal de Oly te gelyk met het vluggeZout opgaan, het welk men met warm water moet uitspoelen, en alleen, op zyn eygen overblyffel uitgebrand, weder overhalen tot dat het wit wort; maar de Oly moet door zich zelven volgens de konst herovergehaalt worden.

Deze Oly versterkt de zenuwen: opent de verstoppingen der zelve, en des moeders; verbetert d'opkomende benautheden, vordert het wateren, het baaren, &c.

Men gebruiktze in wat anders vermengt tot tien druppen.

Op gelyke manier wort gemaakt

Oleum Ceræ,
Mastichis.

Deze

Deze laatste versterkt de maag, stilt het braaken, verbetert de walginge; is de zenuwen voordeelig; belet de vloed, verbetert de stinkende adem, &c.

Men gebruiktze als de vorige, ook wel uitwendig in smeeringen en plaasters.

Oleum Vitrioli.

℞. Vitrioli Romani, *tot een rosheit gebrand, en gewreven, zo veel gy wilt.*

Laat die in een toegelymde retort gedistilleert worden, op passende om het vuur by trappen te vermeerderen; haalt daarna de gedistilleerde Oly weder over, behoudende het krachteloos overblyfzel, of *Colcothar*, byzonder alleen,

Deze is zeer ineetende, verdroogende, afschilferende; de verrottingen wegnemende, 't gebeente zuiverende; doch moet zeer voorzichtig gebruikt worden.

Oleum Terebinthinæ.

℞. Terebinthinæ pellucidæ, *zo veel gy wilt.*

Vult daar met een glaze retort op de helft, en laatze met een zacht vuur distilleren, zo lang de Oly helder en klaar blyft, die men

alleen moet bewaren; laat daarna de andere olyen, door 't vuur te vermeerderen, byzonderlyk ontfangen worden.

De eerste is zeer nuttig tegen 't nierenwee, graveel, en kolyk; opent, doet wateren, &c.

Men geeftze in tot twintig droppen met wat anders vermengt.

De andere gebruikt men uitwendig in smeeringen, zalven, en verwarmende plaasters.

Oleum Petræ,
Spicæ,
Terræ.

Deze worden ons van buiten toegevoert.

Waar van de *Peteroly* zeer dienstig is om de paralysy of verslappinge in de leeden te verbeteren, ook de dikte in de klieren, en de door windt opgeblazene dikte in dege wrichten; onder andere vermengt,

De *Spykoly* verwarmt, opent, dringt door, verdeelt en ontdoet de taaye slymmige gezwellen; verdroogt de scherpe fyne vochten derzelve, &c.

Men gebruiktze in zalven, smeeringen, en plaasters.

De *Olye uit aarde* is byzonder goed tegens de vliegende jicht, en de hardigheden in de

klieren

klieren, uitwendig zynde, te verteeren; gebruikt als de naast voorgaande.

Balsamus Sulphuris Terebinthinatus.

℞ Sulphuris vulgaris; *gestoten*, *een deel*:
Olei Terebinthinæ, *twee deelen*.

Laatze eenige dagen warm staan meuken met malkanderen, zo lang tot dat de oly een roode coleur zal bekomen hebben, en zy bespeurt wort eenigzins van de zwavel bezwangert te wezen; doch 't moet een heel zachte of milde meukinge zyn, op dat ze geen walgelyke stank na zich trekke.

Op gelyke manier wort gemaakt

Balsamus Sulphuris Anisatus,
Juniperinus,
Succinatus.

De *Tarpentynbalsem* is meest dienstig tegen de vaste boorende pynen in de gewrichten der heupen.

De *Anysbalsem* is best tegens de pynen in de borst en leden, door uitwendige stoffe veroorzaakt.

De *Jeneverbalsem* is voornamelyk dienstig in de pynen des ruggebeens, en der lenden, uit fyne scherpe vochten veroorzaakt,

De *Barnsteenbalsem* is inzonderheit dienstig tegens 't flerecyn, het podagra en diergelyke pynen in de ledematen.

Alle te zamen zeer nuttig tegen 't gedurig voortbrengen van etter in de gezwellen, dezelve zuiverende en toehelende.

Men geeftze in tot drie druppen, dikmaals op een dag, onder wat anders vermengt. Ook gebruikt menze wel uitwendig met een klein penceeltje, &c.

XVI.

XVI. AFDEELINGE.

Van de Extracten, en Harssen.

Extractum Helenii.

℞. Radicum Helenii, iv *onçen*.

Steltze, grofjes gestampt zynde, eenige dagen lang warm te weik in een pond *Brandewyn*, laatze dan styf uitperzende doorgeklenst worden; doet op d'overblyfselen genoegzaam regenwater, kooktze dan en perstze uit: vermengt de deurklenzels t'zamen, en laatze dan uitdampen over een zacht vuur tot de dikte van Pillen,

Dit versterkt de maag, het harte; de longe van der zelver wynsteenige slym zuiverende: opent de verstoppingen in de nieren; is goed in pesttyden, tegens quaadaardige ziekten; ook om te doen zweeten, &c.

Men geeft'et in tot een half drachme alleen, of in eenige vogt vermengt.

Op gelyke manier word gemaakt het

Extractum Rad: Angelicæ,
Contrajervæ,
Gentianæ,
Hellebori nigri,
Pyrethri.

doch het

Extractum Croci,
Stipit: Dulcamaræ,

Kan men met water alleen bereiden.

De Extrakt van *zwarte Nieswortel* zuivert het bloed, reinigt de maag, de milt, &c; opent de verstoppingen, purgeert de vocht, die men de melankolyke noemt; is goed tegen zwaarmoedigheit, zwymelingen, &c.

Men geeft het in tot een scrupel, op de manier als 't vorige.

Die van Kruiswortel versterkr de milt, lever, maag, 't harte; opent de verstoppingen der moeder, lever, milt; is goed tegens pestziekten, dollehondsbeet, wormen, opkomende benauwtheden, &c.

Men geeft het in als het vorige, doch tot een half dragme.

Extractum Absinthii.

Neemt zo veel *Alzem* als gy wilt, stoot ze en wringt 'er 't sap uit; zuivert dat daarna, en dampt het tot de dikte van een Electuary uit.

Op

Op dezelfve manier maakt men

Extractum Cardui benedicti,
Flor: papaveris erratici,
Scordii,
Taraxici,
Trifolii Aquatici.

Extractum Centaurei Minoris

Hier toe word genomen de vocht, die na de diſtillatie van *Aqua Centaurei minoris* in de ketel overblyft, dat dan guzuivert; en tot de dikte van een Electuary uitgedampt wort.

Extractum Opii.

℞. Opii Thebaici, *zo veel't u belieft.*

Stelt dit te weik, en laat het ſmelten in genoegzaam *Brandewyn*; 't doorklenzel, dat door een filt gelekt is, moet door een milde warmte uitgedroogt worden tot de dikte, dat men 'er Pillekens kan af maken.

Deze verwekt de ſlaap; ſtilt allerlei zoorten van pynen, belet het braaken, de buikloop, en alle vloeden, zinkingen, &c.

Men geeft het in tot vier greinen; ook gebruikt men 't wel uitwendig.

Extractum Rhabarbari.

℞. Rhabarbari electi, *zo veel gy wilt.*

Laatze in genoegzaam regenwater warm ſtaan weiken, en dan het ſterk uitgeparſt doorklenzel op eenklein vuur tot dat men'er pillen van maken kan, uitgedroogt worden.

Deze dient om de lever, milt en 't gedarmte t'openen, door den ſtoelgang te zuiveren van de galachtige (op dat ik zo ſpreeke) en ſlymige quaade vogten; verſterkt de ingewanden, &c.

Men geeft 'et in tot twee ſcrupels als Pilletjes gerolt, of in eenige vogt vermengt.

Reſina Scammonii.

℞. Scammonii, *klein geſtooten, zo veel gy wilt.*

Giet 'er zo veel Brandewyn op, dat die daar vier vingers breed boven ſtaat; ſteltze op een warme plaats eenige dagen te meuken; voorts klenſt het ſterk uitgeparſte nat door eenfilt; dan zal door't bydoen van koud water de hars plotzelyk op de grond neervallen, die men moet afwaſſchen en opdroogen.

Deze opent en zuivert door denſtoelgang deſlymige, weiachtige, malankolyke (om zo te ſpreeken) quaade vogten af, &c.

Men

Men gebruikt het als het vorige, doch maar tot een scrupel.

Volgens dezelve konstige werkinge wort gemaakt de

Resina Agarici,
Guajaci,
Jalappæ,

en 't

Magisterium Guttæ-Gambæ.

De Hars uit de *Kampernoelen des Lorken booms* opent en zuivert door den stoelgang al de slymige, waterige weiachtige, en leelyke vogten; is nuttig voor de longen, 't hooft, en de nieren.

Men gebruiktze gelyk die van Rhabarbar, doch maar tot een half drachme.

De Hars uit *Pokhout* is goed tegens de geile overdadige besmettinge, pynen in de leedematen, zinkingen, zoute en slymige vogten; doet ook zweeten, &c.

Men gebruiktze gelyk de naastvoorgaande; doch wel meest uitwendig tegens de vuyle knobbels in de ledematen zich elders vertonende, ook tegens zodanige gezwellen, &c. onder smeeringen, of plaasters vermengt.

De Hars uit *zwarte Purgeerwortels* opent, en zuivert door den stoelgank voornamelyk de vuyle weijige, en waterige vogten, en derhalven goed in waterzugt.

Men gebruikt ze gelyk die uit de Scammonium, doch maar tot twalef greinen.

Het Magisterium uit *Gutta Gamba* dryft door den stoelgang de verbeterde zuure vogt af van onderen, en ook somtyts van bovenen,

Aloë Absinthites.

℞. Aloës purissimæ, *zo veel gy wilt.*

Dit gewreven en gezift zynde, smelt het in genoegzaam gezuivert sap van Alzem, en droogt het thans tot een behoorlyke dikte uit.

Deze purgeert gemakkelyk, versterkt de maag, verdryft de verrottingen, wormen, zuure vuilige slym; verbetert den stinkende adem, de walginge, en zware dromen, &c.

Men geeftze alleen in Pillekens tot twee scrupels, of onder iets anders vermengt.

XVII. AFDEELINGE.

Van de vaste en vlugge Zouten.

Sal Absinthii,
 Cardui benedicti,
 Stipitum fabarum.

De gedroogde kruiden werden tot asschen gebrand, waar uitmen door warm water een loog maakt, die men doorlekt, en op een langzaam vuur van kolen tot zout uitdampt; dat, opdat het zuiverder zy, andermaal moet gesmolten, doorgelekt, en gestremt worden.

Deze alle zyn ontrent van een en zelfde kracht, worden ook in gelyke veelte, en op gelyke wyze gebruikt, namelyk tot een half drachme, onder eenige vogt of iets anders vermengt; zy doen wel zweeten, verbeteren de quade zuure vogten, en zommige koortzen.

Doch dat van *Alzem* versterkt meer de maag, en 't gedarmte, maar zo nuttig niet in hoofdziekten.

Dat van *gezegende Distel* versterkt meer de herssenen; en is nuttiger in quaadaardige ziek-

ziekten, ook tegens pynen in de leeden.

Dat van *Waterlook* versterkt meer het ingewant, en is dienstiger tegens pestilentiale koortzen, wormen, en verrottingen

Dat van *Boonestronken* versterkt meer de nieren, dryft beter het water voort; &c,

Sal fixum Tartari.

℞. Tartari rhenani crudi, *zo veel 't u belieft.*

Brand deze in een pottebakkers oven met een weerstuitent vuur tot dat de klomp zich wit vertoont, waar van men, door warm water daar op te gieten, een loog maakt, 't geen men doorlekt, en in een glaze of aarde vat giet: dus dampt men het uit, tot dat al de vochtigheit vervlogen is, en zal men alsdan op den grond een wit zout vinden.

Indien men dit in een glaze vat doet, en eenige dagen in een kelder voor de bloote lugt open stelt, zo zal het smelten tot een OLY VAN WYNSTEEN DOOR AFZYPINGE, oneygentlyk zo genaamt.

Dit ontdoet, verdunt, en maakt de flymige vogten vloeibaar; verwekt den stoelgank, is ook in veele Chymische zaken dienstig, &c,

Men geeft dat in tot een halt scrupul, onder iets anders vermengt,

De

De OLY VAN WYNSTEEN is dienstig in eenig bequaam water of smeeringen vermengt, uitwendig tegens veel quaadaardige seeren.

Crystalli Tartari.

℞. Tartari rhenani, *fyn gestooten, zo veel gy wilt.*

Laat dit met veel water opkooken 't welke genoegsaam beswangert, en noch warm zynde, door een vloeipapier klaar in een bequaam vat laat doorzygen, daar na een nacht over of langer in de koude gezet worden, op dat de Crystallen aan de kanten van 't vat aanwassen, die gy, als 't water weg gegoten is, moet vergaderen, en opdrogen.

Deze verdunnen, maken de drooge vuiligheit week, en verwekken sachtjes den stoelgang; worden ook bequaam by andere purgeerende middelen gevoegt.

Men geeftze in tot twee drachmen, onder wat anders vermengt.

Tartarus Vitriolatus.

℞. Liquoris Tartari, *zoo veel gy wilt.*

Laat hier in allenskens druppen de hergehaalde Oleum vitrioli, tot dat 'er geen

meer opziedinge geschiet, laat daarna dit droog uitdampen.

Dit wort om zyn deugdzaamheit een algemeen geneesmiddel genaamt; en is dienstig voor 't graveel; de zwavelachtige slymige en scheurbuikige vogten matigende; nuttig tegens de geelzucht, slaapzucht, verloren honger, &c.

Men neemt hem in van tien tot xx greinen, onder wat anders vermengt.

Tartarus Chalybeatus.

℞. Tartari albi crudi, *een pond.*
Rubiginis Ferri, iij *onçen.*

Mengt dit, gestoten zynde, wel onder een: kookt dan dit mengzel in een yzere pot met acht of negen pont regenwater, tot dat de Wynsteen gemolten is; trekt deze vocht warm door een Hyppokraszak; zet dit dan in een yzere of aarde pot tien of twalef uren weg, zo zullen de Kristallen, voorzien van een bruingeele verwe, aan de kanten en op den grond der potzamen stremmen, diemen, door de vocht zachtjes af te gieten, vergadert: zet dan de pot met het vocht weder op 't vuur, en dampt ze tot omtrent de helft uit; stelt ze dan als voren te ruste, en vergaart de zaamgeronnene Kristallen: vaart thans met deze uitdampingen en kristalma-

kin-

kingen voort, tot dat gy al den Wynsteen daar uit getrokken hebt, en droogt ten laasten de vergaderde Kristallen in de zon.

Deze opent de verstoppingen der moeder, lever, en milt; doodt de wormen; is dienstig tegens de quynende ziekten; &c.

Men geeftze in, doch niet hoger als tot een drachme, onder wat anders vermengt.

Tartarus Solubilis.

℞. Crystallorum Tartari, viij *onçen*.
Salis Tartari, iv *onçen*.

Doetze, vermengt zynde, in een verglaasde pot, en laatze met ontrent iij ponden regenwater een half uur lang zachtjes kooken; als 't afkookzel koud geworden is, doet het door een filt zygen, en tot een droogte uitdampen, zo zal het wit zout op de grond neer zakken.

Deze komt zeer met de Krystallen over een, doch werkt wat krachtiger; is heel goet tegens 't niergraveel, en in de verstoppingen der Moeder, &c.

Men geeftze in tot twee scrupels, met wat anders vermengt.

Tartarus Nitratus.

℞. Salis Tartari,
Prunellæ, *van elx zo veel 't u blieft.*

Smelt deze in gemeen water, lekt de vocht daarna door, en kooktze tot dat 'er een korst opkomt; dit op een koude plaats gestelt, zullen de Kristallen schieten.

Deeze verkoelt zeer fraay; is gansch aangenaam in koeldranken en gorgelwateren; heel dienstig tegens 't vervuilde tandtvleesch; rottige tanden, en stinkenden adem, &c.

Men gebruikt dese in die zelvige waters, ook inwendig tot een scrupel, onder wat anders vermengt,

Sal Prunellæ.

℞. Nitri purissimi *tot poeder gestoten, een pond.*

Smelt dit in een smeltkroes, en strooit in 't gesmoltene by beurten een onçe gemeene Zwavel; als dit afgebrant is, giet dan de

ge-

gesmolten Salpeter in een zuiver koperen bekken, en maakt 'er koekjes af.

Dit doet zweeten, verdunt de dikke vogten, vermindert de koortzige brant of hitte, is dienstig tegens ontsteekingen, &c.

Men geeft 'et in tot een half drachme; ook, gebruikt men 't uitwendig in gorgelwaters, &c.

Tartarus Emeticus.

℞. Crystallorum Tartari, *anderhalf onçe.*
Croci metallorum, *een half onçe.*

Gestooten zynde, kookt 'et in een genoegzame veelte regenwater tot dat 'er een vlies opkomt; klenst het dan door een dubbeld vloeipapier, en stelt het in een glas op een koude plaats om Kristallen te schieten.

Deze doet zeer licht de fluymen en andere quade vochten uit de maag overgeeven door 't braaken.

Men geeftze in tot zes grein, onder wat anders vermengt.

Sal Saturni

Neemt zo veel Schelpwit als 't u belieft; giet hier op, zeer fyn gestoten zynde, zo veel overgehaalde Azyn, tot dat ze'er drie of vier vingerbreet boven staat: laat dit zo lang meuken tot dat d'azyn is zoet geworden; gietze dan af, en damptze op een zacht vuurtje zo lang uit tot dat 'er een vliesje opkomt; die gestelt op een koude plaats, zullen de kristallen schieten, die men in de schaduwe drogen moet: thans dampt men 't overige weder uit tot dat 'er een vliesje opkomt, en men vaart voort als voren.

Dit geeft men in brandige koortzen, ontsteekingen, en hitzigheden, &c. tot drie greinen, onder wat anders vermengt.

Men gebruikt het meest uitwendig in vuurige roos, heete gebreeken der oogen, en andere zeer warme quaalen.

Nitrum Antimoniatum.

Neemt het Water, dat na de afwassing van 't *Antimonium Diaphoreticum* is overgebleven, dampt het tot de helft uit; en 't op een koude plaats gestelt zynde, zo zullen 'er de kristallen afschieten.

Di

Dit is goed tegens de tweden en derden-
ıagſche koortzen, geelzucht, en om te
weten, &c.

Men geeft het in tot een ſcrupel met wat
ıders vermengt.

Sal Nitri fixi, ejusque Liquor.

℞. Nitri puriſſimi, iij *onçen.*

Tot een fyn poeder gebracht zynde, doet
et in een zuivere ſmeltkroes, en zet het op
loênde kolen, op dat het als water vloeye:
ls het vloeit, zo werpt 'er een gloênde kool
ı, en laat het dus branden tot dat de inge-
orpe houtkool met de Salpeter al kokende
erteert is: hervat dan weder d'inwerping
an zulk een houtekool, tot dat de Salpeter
iet meer vlamt, maar onder de droge
roenachtige klomp blyft leggen. Neemt
an de Salpeter die op deze wyze is vaſt ge-
ıaakt, ſmeltze in een genoegzaame veelte
eet water, lekt de vocht door een papier,
n dampt het geklaarde in een bequaam glas
it tot dat't droog is, zo zal 'er op den grond
och een zeer ſcherp zout overblyven.

Dit zout word in een rond glas in een kel-
er in d'opene lucht gezet, en daar zo lang
elaten, tot dat het al druipende in een hel-
der

der vocht versmolten is, waar aan men den naam van *Alcaheſt Glauberi* geeft.

Dit ondoet de gommen en de harſſen, en opentze zodanig, dat daar door gemakkelyk ook een oprechte eigenaardige Tinctuur uit dezelve kan getrokken worden.

Sal Febrifugum.

Neemt de klomp, die na de diſtillatie van de *Spiritus Salis armoniaci* is overgebleven; ſmeltze in een genoegzame veelte heet water, lektze dan door een papier, en dampt ze zo lang in een verglaasde pot uit, tot dat 'er een zeer wit zout overblyft.

Dit is zeer doordringende; verdunnende, openende, en verdeelende van aart; derhalven tegen de gaande en komende koortzen goet, &c.

Men geeft het in tot een ſchrupel, onder wat anders vermengt.

Vitriolum Martis.

℞. Limaturæ Chalybis, iij *onçen.*
Olei vitrioli, iv *onçen.*
Aquæ communis, x *onçen.*

Stelt dit twalef uuren te week, lekt dan 't

geverfde water door, en dampt het uit t dat'er een vliesje op komt; zet het daar in een kelder op dat de Kriftallen naar n grond fchieten; vergadert dezelve, mpt 't boven dryvende vocht weder :, en plaatftze als voren, waar na men e de vergaderde Kriftallen op een papier droogt.

Die opent fterk de verftoppingen in de nne deelen des lighaams; doodt de woren; verbetert de quynziekten der vrouwsrzoonen; doet ook wel braaken, en de mige koude vogten afzuiveren.

Men geeft hem in tot een fchrupel, onr wat anders vermengt.

Sal Volatile Cornu Cervi.

℞. Spiritum cornu cervi, *van den olygefcheiden.*
Sal Cornu Cervi, *na d'eerfte diftillatie verzamelt.*

Doet dit in een phiool, en daar op een lm gezet, en een ontfanger aangevoegt nde, zal door een zeer klein doch by trapn vermeerdert vuur een vlug zout opimmen, hangende aan de kanten en de p van de helm, dat men afzonderlyk oet verzamelen.

Dit

Dit doet wel zweeten, vordert het wateren, verdryft d'oorzaak der quaadaardige ziekten, verbetert de pynen in de lenden en en leden, opent de verstoppende vogten, &c.

Men geeft 'et in tot een scrupel, onder wat anders vermengt.

Sal Volatile Succini.

Dit wort verkregen onder 't distilleren van den oly, waar van hier voren kan gezien worden.

Dit vordert het wateren zeer, dryft den steen af, en 't graveel, ook is 't de genaamde verstoppingen der moeder openende, en 't baaren voorthelpende, &c.

Men geeft 'et in tot een scrupel, onder wat anders vermengt.

Sal Volatile Lumbricorum.

Dit wort bekomen onder 't distilleren van den Spiritus, waar van hier voren kan gezien worden.

Dit is goed tegens de vliegende jicht of pynen der leeden, opent, en versterkt de zenuwen; &c.

Men geeft 'et in als 't voorgaande.

Flo-

Flores Salis Armoniaci.

℞. Salis Armoniaci.
Marini, *dat uitgeknapt is, van elx zo veel 't u belieft.*

Dit gestoten en vermengt zynde, doet het in een steene kolf, waar op, geplaast in zand, een blinde helm gezet, en 't vuur in den beginne langzaam, thans allenskens harder daar ondergestookt zynde, tot dat het *Sal Armoniaci* onder de gedaante van meel opklimt, alsdan hout het vuur zo gaande; en wanneer gy merkt dat 'er niets meer opklimt, laat dan de vaten kout worden, licht het hooftdekzel zachtjes af, en vergadert met een veder de bloemen.

Deze openen zeer sterk, dringen door, verdunnen de dikke sappen, doet wel zweeten, bevorderen het wateren, en den omloop des bloeds, &c.

Men geeftze in tot acht greinen, onder wat anders vermengt.

Flores Benzoin.

℞. Benzoin optimi pulverati, iv *deelen.*
Arenæ, *een deel.*

Laat uit een aarde pot, op de wyze van een kolf gemaakt, waar op een papiere trechter gezet is, d'opklimming door een langzaam vuur geſchieden; zo zullen na een verloop van een half uur de bloemen beginnen op te klimmen, die men om 't half uur met een veertje verzamelen moet.

Deze zyn zeer dienſtig in de naarborſtigheit, kortheit en bezwaartheit van aſemhalinge, ook in allerlei long- of borſtziekten.

Men geeftze in tot een ſcrupel, onder wat anders vermengt.

Ruptorium Commune.

Dit word gemaakt uit d'alderſterkſte loog die na de konſt opgedroogt is.

Dit gebruikt men uitwendig om 't vleeſch te laten doorbyten, en dan daar in gaten of fontanellen te maken.

XVIII.

XVIII. AFDEELINGE.

Van de Chymische Poeders.

Crocus Martis aperiens.

Neemt twe onçen *Vyzel van Staal*; als dit gloeyend gemaakt is, zo strooit 'er by beurten in zes onçen *Zwavel*, roerende het gestadig met een yzere spatel, tot dat de zwavel t'eenemaal verteert is, en 'er een roodachtig poeder overblyft.

Deze opent de verstoppingen der inwendige deelen des buiks, dood de wormen, verbetert de quynziekte, &c.

Men geeftze in tot een scrupel, onder wat anders vermengt.

Crocus Martis astringens.

℞. Croci Martis aperientis, *zo veel gy wilt.*

Laat het twee à driemaal weiken in de beste Azyn, t'elkens een uur of twee lang; doet het dan in een smeltkroes, en brant het

door een heftig en geſtadig vuur uit, tot dat 'et een roodachtig poeder wort.

Dit is goed tegens den buikvloed, roode loop, en 't bloeden, &c.

Men geeft het in tot xv greinen, onder wat anders vermengt.

Crocus Metallorum.

℞. Antimonii crudi,
Salis Nitri, *van elx evenveel.*

Yder byzonder gewreven en ter degen vermengt zynde, doet het in een ſmeltkroes en ſteekt het met een gloeyend yzer aan, op dat d'oppoſſing geſchiede; alsdan zal 'er in de ſmeltkroes eene ſtoffe overblyven, ſaffraanig van verwe, die men met warm water zo dikwils moet afwaſſchen, tot dat het water t'eenemaal ſmakeloos blyft, daarna over een zacht vuur opdrogen.

Dit reinigt de maag door braaken, zuivertde gallige vogten, gelyk men die noemt; opent de verſtoppingen uit taaye ſcherpe ſlym, is goed tegens de tweede en derdendaagſe koortzen, &c.

Men ſteltze in twee onçen Spaanſche Wyn te meuken tot een half ſcrupel ten hoogſten, en na gedane lekking door vloeipapier geeft men deſe Wyn in, &c.

An-

Antimonium Diaphoreticum.

℞. Antimonii crudi, *v onçen.*
Nitri pûriſſimi, xv *onçen.*

Ter degen vermengt en tot een zeer fyn poeder gebracht zynde, werpt het by beurten en lepelsgewyze in een gloejende ſmeltkroes, en laat d'oppoffing geſchieden, thans de ſtoffe noch een half uur in 't vuur ſtaan, zo nochtans dat ze niet vloeye: werpt daarna dezelve met de ſmeltkroes in warm regenwater, 't welk aanſtonds melkachtig zal worden: giet dan deze witte vocht af, en doet weder verſch water op d'overblyfzelen en dit zo lang hervattende, tot de vocht zich niet meer melkachtig vertoont; giet dan al die vocht van't gezonkene poeder af, en droogt het ſmakeloos overgebleve poeder langzaam op, 't geen men bewaren, en voor 't aandoen van de opene lucht wel beſluiten moet.

Dit is goed in gaande en komende koortzen, ook tegens de qualen en ziekten, die men door 't zweeten helpen moet.

Men gebruikt het tot een half drachme, onder wat anders vermengt.

Butyrum Antimonii.

℞. Antimonii crudi,
Mercurii ſublimati corroſivi, *van elx zo veel gy begeert.*

Vermengt dit ter degen in een ſteene mortier, en haalt het over in een glaze retort met een wyden hals op 't zant, het vuur by trappen vermeerderende, zo zal de vocht of Boter van Antimony, het ys gelyk, opklimmen. Soo deze ſtremt, in den hals of den beginne des ontfangers, op dat het niet mag verſtoppen, hout 'er voorzichtig een gloênde kool aan, op datze ſmelte, en haalt d' overgehaalde vocht door een glaze retort noch eens over.

Deze is een daadelyk brantmiddel, wort meeſt uitwendig, en voorzichtig gebruikt tegens quaadaardige toevallen.

Cinnabaris Antimonii.

Dit verkrygt men na de diſtillatie van de *Butyrum Antimonii*, indien men 't ook eenige uuren lang een ſterk en onderdrukkent vuur geeft, namelyk door 't zand; want zo zal de Cinnabar opvliegen, en zich aan de kanten en den hals des ontfangers hechten.

Dit

Dit is goed in de pokjes, tegens de vallende ziekte, en die door zweeten moeten geholpen worden.

Men geeft het in tot vyf greinen, onder wat anders vermengt.

Bezoärdicum minerale.

℞. Butyri Antimonii, *zo veel gy wilt.*

Giet 'er zo veel herovergehaalde *Spiritus Nitri* op, tot dat d'opziedinge ophout; dampt dan dit mengzel uit tot dat 'et droog is, gloeit het daarna in een ſmeltkroes, tot dat 'et niet meer wazemt, en de ſtoffe heel wit is, die men met warm water zo lang moet afzoeten, tot dat ze t'eenemaal zonder ſmaak is.

Dit doet wel zweeten, is goed tegens quaadaardige koortzen, harde klieren, en in borſtwater, &c.

Men geeft 'et in tot een half ſcrupel onder wat anders vermengt.

Vitrum Antimonii.

Neemt zo veel *Antimony*, tot een zeer fyn poeder gebracht, als gy wilt, brant ze in

in een ſteene verglaasde pan eerſt eenige uuren op een langzaam vuur, tot dat de rook begint op te houden, roerende haar geſtadig met een houte ſpatel, op dat ze niet klontere; vergroot dan het vuur tot dat het vat gloeyend wort, en de ſtoffe in een grys poeder verandert; giet deze in een ſmeltkroes, en gloeit ze zo lang, tot dat ze als waſch vloeit: alsdan giet het uit op een kopere plaat, van te voren warm gemaakt, en laat het alles langzaam verkoelen, op dat het glas niet ſpringe.

Dit verwekt het braaken, en den ſtoelgang.

Men geeft het zelden in ſtoffe in, maar men laat daar van tot tien greinen in anderhalf onçe witte wyn een nacht warm ſtaan te meuken, 't geen men dan doorlekt, en opzied, en dan in geeft.

Mercurius Sublimatus corroſivus.

℞. Mercurii crudi, *zo veel 't u belieft.*

Smelt dit in een genoegzaame veelte goed Sterk water, en dampt na d'ontdoening dit water op een langzaam vuur uit, tot dat het poeder droog wort; mengt 'er dan een gelyke

ke veelt uitgeknapt keuken zout onder, en heft ze teffens door een fterker vuur op, tot dat de Quik zich als een Sublimaat in de phiool vertoont.

Deze gebruiktmen meeft uitwendig tot inbrandingen; want inwendig is dit vergiftig, verwekt braken en quylen, al waft 't maar een grein ingenomen, doch zeer dienftig tot Chymifche werkingen.

Mercurius Sublimatus dulcis.

℞. Mercurii Sublimati corrofivi, *een onçe.*
Mercurii vivi, vi *drachmen.*

Wryft dit in een fteene mortier, tot dat de Quik t'eenemaal verdweenen is; doet dit poeder in een glaze fublimeerphiool, geplaaft in zant, en heft de Quik door een trapgewys vuur op, die omtrent den hals van de phiool zal blyven hangen, indien gy op 't laaft het vuur genoegzaam verfterkt: heft dan de ftoffe, uit de phiool genomen, weder op, en herdoet dit ten derdemaale, of tot dat de Quik ganfch fmakeloos is.

Deze purgeert zachjes, is dienftig tegens de geile befmettingen, en ziekten, die daar

uit voortkomen; verjaagt de wormen uit den buik, &c.

Men geeft die in tot xv greinen, onder wat anders vermengt.

Mercurius Præcipitatus albus.

℞. Mercurii crudi, *een onçe.*
Aquæ fortis generosæ, ij *onçen.*

Stelt die op een warme plaats, tot dat de Quik gesmolten en geheel verdweenen is; giet deeze ontdoening druppelgewyze in sterke pekel, dan zal'er een wit poeder naar den grond zinken, 't geen men met warm water zo lang moet afwasschen, tot dat al de scherpheit daar van is; daarna tusschen zaam gevouwe papieren met een zeer langzame warmte opdrogen.

Deze verwekt het braaken of overgeven en de stoelgang; is goed in slymige ziekten, quade pokken, &c.

Men gebruiktze zelden inwendig en niet meer als tot acht grein, onder wat anders vermengt. Doch uitwendig onder smeeringen tegen schurft en andere qualen in de huit.

Mercurius Præcipitatus ruber.

℞. Mercurii vivi, *een onçe.*
Aquæ fortis, ij *onçen.*

Laat dit zo lang in een glase phiool op 't zant staan, tot dat de Quik ontdaan is: dampt het daarna op een sterk vuur uit, tot dat de Quik zich rood vertoont.

Deze wort, doch zelden en zeer omzichtig, in pokdranken gebruikt; maar voornaamenlyk uitwendig, en zo isze dienstig om vleessige uitwassen in wonden of gezwellen te bedwingen en te verminderen; onder smeeringen vermengt, tegens verscheide Qualen in de huit, als seere hoofden, schurftpuisten, &c.

Magnes Arsenicalis.

℞. Arsenici albissimi,
Antimonii crudi,
Sulphuris flavi, *van elx* ij *oncen.*

Tot poeder gebracht, en in een phiool besloten zynde, bedompelt het in 't zand; doet 'er dan volgens de kunst een vuur onder

tot dat alles ſmelt, en een donkerroode verwe bekomt; alsdan neemt de ſtoffe uit het verkoelde vat.

Deze dient voor het *Emplaſtrum Magneticum Arſenicale* of peſtplaaſter, hier vooren beſchreven.

Lapis Medicamentoſus.

℞. Vitrioli albi,
Colcothar vitriol, *van elx een half pond.*
Aluminis crudi, *een onçe.*
Boli armenæ, iv *onçen.*

Doet dit alles in een verglaasde pot, giet 'er zo veel gediſtilleerde Azyn op, dat zy 'er twee vingerbreet boven ſtaat, en ſtelt het wel geſloten twee dagen te meuken; zet daarna de pot op 't vuur: opdat al de vochtigheit uitdampe, en de ſtoffe verharde.

Deze wort zelden ingegeven, maar men ſmeltze in eenige vogt, en gebruiktze van buiten tegen de zaadvloet, voor de ſeere oogen van de pokjes, om 't bloeden te ſtillen, &c.

præ-

Præparatio Chalybis.

Neemt zo veel van de zuiverſte *ſtaale Plaatjee* als gy wilt, laatze gloeyen dat 'er de vonken uyt vliegen; en houd 'er een rol zwavel tegen, zo zullen ze gelyk waſch ſmelten; 't geen van 't geſmolte ſtaal al druppelende neervalt, ontfangt dat in een aarde pot gevult met kout water; neemt het dan uit het water, zuivert het van de Zwavel, droogt het op, en wryft het tot een fyn poeder.

Van dit ſtaal wort ook het CROCUS MARTIS APERINS gemaakt, door de weerſlag van 't vuur.

Van de krachten en 't gebruik der *Crocus Martis Aperiens* ziet hier voren.

't Bereide ſtaal voorſchreven is goed om 't zuur te breeken, en alle ſalpeterachtigheit in de humeuren des lighaams, by gevolg ook de ziekten, die daar uit ontſtaan, te verbeteren.

Men geeft het in tot een half drachme, onder wat anders vermengt.

Præparatio Scammonii.

Neemt zo veel gewreven *Scammonium* als gy wilt, ſtrekt het uit op een papier, door

ſto-

ſtoken op verſcheide plaatzen door een ſpelt, en houd het overgloênde koolen, rokende door 't beſtrooyen van geſtoote levende Zwavel, tot dat het witachtig word, ondertuſſchen het roerende, op dat het niet klontere.

Deze purgeert de galachtige humeuren, als menze noemt, en men geeftze in tot een ſcrupel.

Præparatio Cornu Cervi Philoſophica.

Hangt de ſtukken van *Hartshoorn*, als gy Brandewyn begeert over te halen, gehecht aan een draad, zo in den hals van de kolf, dat ze den wyn niet raken; zet 'er dan de helm op, en begint de diſtillatie, en aldus zal de Hartshoorn door d'opklimmende dampen na herhaalde diſtillatien tot een breekbare ſtoffe gebracht worden.

Deze is goed tegens de quaadaardige ziekten, doet wel zweten, verbetert het zuur, &c.

Men geeft 't in tot een half drachme, onder wat anders vermengt.

Præparatio Lapidis Calaminaris.

Neemt zo veel *Klementſteen* als gy wilt, gloeit hem, en bluſt hem in gemeen water

uit

uit, wryft hem daarna op een marmersteen tot een zeer fyn meelig poeder, en maakt 'er brokjes van.

Deze dient tot het *Emplastrum è Lapide Calaminari*, hier voren beschreven, zy verdroogt, maakt rooven, verbetert de smertingen aan de kinderen, doet het vleesch in de zweeren groeyen, &c.

Men gebruikt 'et uitwendig.

Op die zelfde manier wort gemaakt de

Præparatio Tutiæ.

Deze is goed (uitwendig alleen, of in zalven, plaasters en oogwateren gebruikt) om op te drogen, tegens kankerige gezwellen, hetsige roode lopende oogen, &c.

Præparatio Asellorum, Lumbricorum.

Neemt zo veel *Steenkrabben of groote Aardwormen* als gy wilt, wascht ze afzonderlyk in gemeen water, tot dat 'er alle onzuiverheit van is, daarna droogt ze langzaam op.

De eerste is goed tegen 't graveel, pynen in de nieren; vordert het watermaken, verdunt de de slym, &c.

Men

Men gebruiktze tot een half drachme, ook uitwendig in de gebreken der oogen, en pynen in d'ooren.

De laatste zyn dienstig tegen de gicht, kramp, geelziekte, het kolyk, &c.

Men gebruiktze tot een half drachme, onder wat anders vermengt, ook uitwendig.

Præpæratio Coralliorum rubror.
Oculorum Cancri,
Margaritarum.

Neemt zo veel *rood Koraal*, *Kreefsoogen*, of *Peerlen* als 't u belieft, wryft ieder bezonder op een porphiersteen, daar by doende eenige druppelen roozewater, en maaltze zo lang, tot datze tot een zeer fyn poeder gebracht zyn, en ze, tusschen de tanden genomen, niet de minste knerzing veroorzaken; droogt ze daarna een weinig, en brengt ze tot brokjes.

Deze alle dooden 't zuur, verbeteren de scherpe opzoode, in de maag, en 't bloed; maatigen de hitzige opvliegingen in de koortzen; stillen den overtolligen vloed, &c.

Men geeft ze in tot een half drachme, onder wat anders vermengt.

Ustio

Uſtio Cornu Cervi.

Neemt zo veel van den *doodſchen Klomp*, die na de diſtillatie van den Geeſt van Hartshoorn is overgebleven, als gy wilt, brant hem in een ſmeltkroes, tot dat hy 't eenemaal wit is, en wryft hem daarna zeer fyn.

Die heeft dezelve kracht als de naaſt voorgaande, verdryft ook de wormen. &c.

Uſtio Plumbi.

Neemt zo veel zeer dunne *loode Plaatjes* als gy wilt, *Zwavel* zo veel genoeg is; legt het laag op laag in een nieuwe aarde pot, ſteekt het vuur daar op aan, en roert het brandent loot met een yzere ſpatel zo lang om, tot dat 'et t'eenemaal tot aſche verbrant is; 't geen men dikwils met gemeen water moet afwaſſchen, en opdrogen.

Dit maakt vlees in de gezwellen en wonden, ook roven; is dienſtig tegen vochtige zweeren, die quaadaardig, kankeragtig, en rottig zyn.

Men gebruikt het uitwendig alleen ook wel onder zalven en plaaſters vermengt.

E I N D E.

RE-

REGISTER

der

Geneesmiddelen, in de

LEEUWARDER

APOTHEEK

Begrepen.

A.

Aqua

Ze-

Oleum

Ori-

Scam-

Vio-

FINIS.

KEU-

KEUREN

rakende de

APOTEKERS

en den

APOTHEEK

binnen Leeuwarden.

Burgermeesteren, Scheepenen en Raden der Stad Leeuwarden, overwegende de gezondheit des menschelyken lichchaams een onwaardeerlyken schat te wezen, en 't grooste geluk hier op aarde; om welke te bewaren, of, verlooren zynde, weder te bekomen, de groote Schepper, Oppervoogt en Bestierder van 't heelal naar zyne oneindige goedheit veele en verscheide hulpmiddelen aan 't menschelyk geslacht verleent heeft, dewelke zonder goede toebereidinge niet naar behooren konnen gebruikt worden; en alzo door eervarentheit gebleken is, dat daar inne dikwils mer-

merkelyke misslagen begaan zyn, hebben ten beste van onze ingezetenen goedgevonden, en ten hoogste noodzaaklyk geacht daar tegen, zo veel doenlyk, te voorzien. En alzo dienaangaande door de Geneesheeren dezer Stede met groote en zorgvuldige naarstigheit is te zamen gestelt een APOTHEEK. *zo is't*, dat wy, op dat dezelve behoorlyk in acht genomen wierde, de volgende keuren aangaande d'Apothekers, en den Apotheek vast stellen.

I

Dat niemant na dezen als Apoteker in onze stad zal toegelaten werden, ten waar hy van te voren, ten overstaan van Gemachtigden uit de Majestraat, door twe Doktoren, en zo veel Apotekers, by beurte door dezelve Gemachtigden ten dien einde te noemen, wegens zyne bekwaamheit zal onderzocht zyn, en daaren boven voorzien van goede getuigenissen wegens zyn leven en wandel.

II.

Dat d'Apotekers hunne winkels zullen voorzien moeten van alle geneesmiddelen, zo enkelde als t'zaamgevoegde, in dezen Apoteek uitgedrukt: op peene van dertig stuivers wegens yder

der 't geen onbreekt, en zo dikwils zulks te gebeuren komt; zullende nochtans aan yder Apoteker geoorlooft zyn ook andere geneesmiddelen te bereiden en te verkopen, waar van in dezen Apoteek geen gewag gemaakt word.

III.

Dat d'Apotekers de geneesmiddelen, in dezen Apoteek uitgedrukt, naar den inhout der zelve zullen moeten bereiden, en dezelve, vervaardigt naar dat voorſchrift, dus te koop houden en leveren.

IV.

Dat aan d'Apotekers niet geoorlooft zal zyn de zieken te bezoeken, hen geneesmiddelen voor te ſchryven, of zonder voorſchrift van eenen Arts eenige Slaap-Quik-Braak-of ſterke Purgeermiddelen in te geven; noch aan iemant te verkopen, waar in eenig gevaar mocht wezen, ten waar het zelve met bydoening van den naam, of by geſchrifte mocht verzocht worden; op peene van daar over naar gerade, andere ten voorbeelde, geſtraft te worden.

V.

Dat d'Apotekers geene t' zaamgeſtelde of bereide geneesmiddelen, in den

voor-

voorſchreven Apoteek uitgedrukt, van elders zullen mogen ontbieden, verkopen, of leveren, dan op goedkeuring van eenen Arts en Apoteker; op peene van zes gulden, telkens te verbeuren.

VI.

Dat ten overſtaan van Gemagtigden uit de Majeſtraat door twee Artzen en twee Apotekers (als boven gekooren) twee of meermalen 's jaarlyks de winkels der Apotekers zullen bezocht, en naarſtelyk onderzocht werden, of dezelve al met goede en verſche geneesmiddelen voorzien zyn, ten einde de niet goedgekeurde en verouderde weg geworpen, en andere betere en van behoorlyke kracht in der zelver plaatſe gedaan werden: welk onderzoek en wegdoen der afgekeurde geneesmiddelen d'Apotekers op geenerlei wyze zullen hebben te weigeren, op peene van twalef gulden.

VII.

Dat zo een Arts eenig min gebruiklyk, of om 't ſaizoen van 't jaar niet te bekomend geneesmiddel quam voor te ſchryven, geen Apoteker zonder ordre of bewilging van den Arts, daar in niet de minſte verandering zal mogen maken.

VIII.

VIII.

Dat alle Apotekers, die thans zyn toegelaten, en namaals zullen toegelaten worden, onder plechtigen eede zullen beloven de bovenstaande derde en zevende keure in alle deelen puntuelyk na te komen.

Aldus gedaan en vastgestelt by d' achtbare Majestraat der Stad Leeuwarden, tot der zelver vermeerderinge, verklaringe, en herroepinge.

Op 't Raadhuis der zelver Stede, den 13 May 1687.

Uit bevel van den Raad.

L. v. GREVEN.

in 't afwezen van den Secretaris.

